БУТУН ДУН'Е ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

УЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 116 (347)
12 ИЮНЬ
ЯКШАНБА
1955 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

БУГУНГИ СОНДА:

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА (1-нчи бет).
СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ (1-нчи бет).
СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Булганин Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Жавахарлал Неру блан суҳбат қилди (1-нчи бет).
Ҳиндистон Республикасининг элчихонасида Ҳиндистон Республикаси Бош министри Жавахарлал Неру шарафига қабул маросими (1-нчи бет).
ССР Иттифоқи Большой театридаги спектаклда (1-нчи бет).
Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Жавахарлал Нерунинг Москвада бўлиши (1-нчи бет).
Тошкент областида ғўза парваришидаги қолоқлик тезда тугатилиши керак (2-нчи бет).
СЎНГГИ ПОЧТАДАН: «Чиқса бўлди» тарзида (2-нчи бет).
Адабиёт саҳифаси (3-нчи бет).
Улуғ халқ тўғрисида китоб (4-нчи бет).
Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Жавахарлал Неру Москвадан жўнаб кетди (4-нчи бет).
Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Жавахарлал Неру Сталинградга келди (4-нчи бет).

Андижонлилар аниқлаган камчиликларни тезда тугатиб, ғўза парваришини кучайтирайлик

Июнь — ёз фаслининг биринчи ойи. Ғўзаларнинг яхши ўсиши ва нормал ривожланиши учун, уларнинг эрта муддатларда ҳосилга кириши учун шу июнь ойининг қолган кунларида ғайрат кўрсатиб меҳнат қилиш керак. Ғўзасини эрта муддатларда шоналатиб олган колхозчилар, совхозларнинг ишчилари август ойи охирларида ва сентябрь ойи бошларида пахта тайёрлаш имкониятига эга бўладилар. Ҳосилни эрта етилтириш деҳқончиликда асосий муваффақият ҳисобланади. Андижон областидан келган ўзаро текшириш бригадасининг а'золари ҳам бу фикрни та'кидламоқдалар.

Дала ишлари бир-бирига боғлаб, зўр уюшқоқлик блан ўтказилаётган колхоз ва совхозларда ғўзалар кун сайин яхши ривожланиб ўсмоқда, биртекис шоналамоқда. Оржоникидзе, Гулистон, Юқоричирчиқ ва Оққўрғон районларидаги илғор колхозларнинг пахтакорлари ҳозирги кунларнинг мўл ҳосил етиштиришда ҳал қилучи аҳамиятга эга эканлигини тўла ҳисобга олган ҳолда барча куч ва техникани ғўза парвариши сур'атини оширишга, сифатини яхшилашга сафарбар этмоқдалар.

Меҳнат намунали уюштирилган, колхозчилар ҳамда механизаторлар учун қулай иш шароити яратиб берилган, пул ва ғалла аванслари ўз вақтида бериб турилган колхозларда чопиқ, культивация ҳамда ғўзани озиқлантириш юзасидан белгиланган графиклар тўла, ошириб бажарилмоқда. Шу блан бирга бу илғор колхозларнинг партия ташкилотлари илғорлар тажрибасини кенг оммалаштиришга алоҳида э'тибор бермоқдалар.

Ишда ташаббус кўрсатилмаётган ва ташкилотчилик қилинмаётган, ҳархил ма'лумотлар тўплаш блан овора бўлиб қолаётган, оператив раҳбарлик қилиш ўрнига телефонбозлик блан шуғулланаётган районларда эса ғўза парвариши юзасидан белгиланган график қониқарсиз бажарилмоқда. Бунга Пискент районидаги МТСлар хизмат қилаётган колхозлар мисол бўлаолади. МТСлар зонасидаги колхозларда чопиқ, культивация қилиш сур'ати талабга мутлақо жавоб бермайди. МТСларнинг раҳбарлари мавжуд «универсал»ларнинг тўла ва унумли ишлашига эришмаётирлар. Бу соҳада колхоз правлениелари ва партия ташкилотлари блан бамаслаҳат иш олиб бормаётирлар.

Чиноз МТСи, Бекобод районидаги 2-нчи ва Ўртачирчиқ районидаги 2-нчи МТСлар хизмат қилаётган колхозларда ҳам ғўза жуда секин ўсмоқда ва суст ривожланмоқда. Бекобод районидаги 2-нчи МТС да дала ишлари ўртасида кескин фарқ бўлиб қолмоқда. Областимизда 10 кун давомида иш олиб борган андижонли мусобақадошлар кўпгина районларда дала ишлари ўртасида кескин фарқ бўлиб қолаётганлигини аниқлаб, бу соҳадаги камчиликларни дўстона очиб ташладилар.

Областимиздаги бирқанча районларда ғўза парвариши — чопиқ, культивация, суғориш ва озиқлантиришнинг анча кечикаётганлиги чидаб бўлмас бир ҳолдир. МТСлардаги барча «универсал» ҳамда колхозлардаги от-улов кучидан мақсадга мувофиқ фойдаланилганда эди ғўзалар ҳозирдагидек ўсишдан, ривожланишдан орқада қолмас эди.

Маҳаллий партия ва совет ташкилотларининг раҳбарлари, МТС ва совхозларнинг директорлари, колхозларнинг раислари бу йилги ноқулай об-ҳаво шароити туфайли ғўзаларнинг ривожланиши ўтган йилдагига нисбатан бирмунча кечикаётганлигини ҳисобга олишлари, бу кечикишдан чиқиш мақсадида қўшимча тадбирлар белгилашлари керак.

Ғўза парваришида ҳал қилучи ва мас'улиятли давр ҳисобланган ҳозирги вақтда пахтачилик бригадалари блан трактор бригадалари ўртасидаги ҳамкорликни айниқса мустаҳкамлаш — чопиқ ва культивация ўртасида узилиш бўлиб қолишига йўл қўймайди. Колхозчилар ҳамда механизаторларнинг белгиланган нормани муваффақиятли бажаришларида уларга қулай иш шароити яратиб бериш колхоз правлениелари ва партия ташкилотларининг энг муҳим вазифасидир.

Сўнгги йилларда звено бўлиб ишлаш принципига етарли даражада э'тибор берилмай қўйилганлиги пахта ҳосилининг бирмунча камайишига сезиларли та'сир кўрсатди. Район партия ва совет ташкилотлари, қишлоқ хўжалик органлари колхоз, совхозларда звено бўлиб ишлаш принципига алоҳида э'тибор беришлари, пахтакорлар ўртасида юзцентнерчилик ҳаракатини кучайтириб юбориш учун курашишлари керак.

Ғўза парвариши даврида иш сур'атини ошириш блан бирга унинг юқори сифатли бажарилишига эришиш ҳам энг муҳим вазифадир. Чопиқ, культивациядан кейин бригада, звено бошлиқлари бажарилган ишни албатта текшириб кўришлари, унинг сифатли бажарилганлигига қаноат ҳосил қилганларидан кейингина қабул қилиб олишлари лозим. Текшириш даврида сифатсиз бажарилган иш брак қилиниши, бу иш қайтадан адо эттирилиши колхозчилар ва механизаторларнинг ўз вазифаларининг ҳамма вақт яхши ҳамда намунали бажаришга ўргатади.

Шу вақтгача кўпгина колхоз ва совхозларда ягананинг туталланмаганлиги ҳосилнинг камайишига ма'лум даражада та'сир кўрсатиши турган гап. Район партия ва совет ташкилотларининг раҳбарлари яганалашнинг кечиктирилиши — ҳосилни қўлдан бой бериш эканлигини ҳарбир колхозчи ва механизаторга тўла тушинтириш учун улар ўртасида оммавий-агитация ишларини кучайтириб юборишлари керак.

Сўнгги кунларда ҳавонинг жуда исиб кетиши натижасида ғўзалар сувталаб бўлиб қолди. Ҳарбир даланинг табиий шароити ва ғўзанинг талабига қараб суғориш айниқса муҳимдир. Броқ, ана шу вазифани бажаришда Область қишлоқ хўжалик бошқармаси ва сув хўжалиги бўлими ходимлари жуда пассивлик кўрсатмоқдалар. Улар колхоз ва совхозларнинг сув блан етарли та'минланишига э'тиборсизлик блан қарамоқдалар. Область қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Молчанов жойлардаги аҳволни яхши билмайди.

Бундай аҳволга тезда чек қўйиш керак. Қишлоқ хўжалик органлари ва уларнинг раҳбарлари шароитни ҳартомонлама ҳисобга олиб, конкрет ва амалий раҳбарликни кучайтиришлари зарур.

Пахтакорлар ва механизаторлар ўртасида олиб борилаётган тушунтириш ишларида меҳнатда ижобий натижаларга эришаётган, ташаббус кўрсатиб меҳнат қилаётган колхозчиларнинг, универсалчиларнинг иш тажрибасини кенг ёйишга алоҳида э'тибор бериш керак. Бригада дала шийпонларида чиқарилаётган деворий газета ва «Жанговар варақа»ларда илғорлар тажрибасини атрофлича ёритиш, агитаторлар ёрдами блан бу тажрибани ҳарбир колхозчи ва тракторчига етказиш ишимизда муваффақият келтиради.

Район партия комитетларининг МТС зоналари бўйича секретарьлари, давлат агрономлари иш сифатини доим текшириб туришлари ва бу соҳадаги камчиликларнинг олдини олиш учун шу жойнинг ўзида зарур тадбир белгилашлари керак.

Ҳозирги вақтда мўл ҳосил етиштиришнинг асосий даври ўтмоқда. Ана шуни ҳисобга олиб, колхозчилар ва механизаторлар оммасини ғўза парваришига тўла сафарбар этиш—культивация, чопиқ ва озиқлантириш сур'атини ҳартарафлама кучайтириб юбориш район партия ва совет ташкилотларининг жанговор вазифаларидир. Колхоз ва совхозларда ҳарбир кишининг белгиланган нормани тўла ва юқори сифатли қилиб бажаришига эришайлик. Ғўза парваришини яхшилаш унинг ривожланишини тезлаштиради, ҳосилни эрта етилтиради. Биз шундай ишлашимиз кераккки, барча майдонлардаги ғўза ўтган йилдагига нисбатан эрта ҳосилга кирсин.

Пахтадан мўл ҳосил етиштириш юзасидан олинган социалистик мажбуриятни бажариш ҳарбир пахтакор ва механизаторнинг ҳозирги кундаги фидокорона меҳнатига боғлиқдир.

Андижонлилар аниқлаган камчиликларни тезда тугатиб, ғўза парваришини ҳартомонлама кучайтириб юбориш — муҳим вазифадир.

СССР Олий Совети Президиумида

СССР Олий Совети Президиуми мустақил ва демократик Австрияни қайтадан тиклаш тўғрисида 1955 йил 15 майда Венада Совет Иттифоқи, Буюк Британия, Америка Қўшма Штатлари, Франция ва Австриянинг мухтор вакиллари томонидан имзоланган ва СССР Министрлар Совети томонидан ратификация қилиш учун тақдим этилган Давлат Шартномасини 11 июньда қараб чиқди.

СССР Олий Совети Президиуми мустақил ва демократик Австрияни қайтадан тиклаш тўғрисида СССР Министрлар Совети тасдиқлаган ва СССР Олий Советининг Иттифоқ Совети ҳамда Миллатлар Совети Ташқи ишлар комиссиялари томонидан ма'қулланган Давлат Шартномасини ратификация қилиш тўғрисида қарор қабул қилди.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

МУСТАҚИЛ ВА ДЕМОКРАТИК АВСТРИЯНИ ҚАЙТАДАН ТИКЛАШ ТЎҒРИСИДАГИ ДАВЛАТ ШАРТНОМАСИНИ РАТИФИКАЦИЯ ҚИЛИШ ҲАҚИДА

Мустақил ва демократик Австрияни қайтадан тиклаш тўғрисида 1955 йил 15 майда Венада имзоланган ва СССР Министрлар Совети тасдиқлаган ҳамда СССР Олий Советининг Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети Ташқи ишлар комиссиялари томонидан ма'қулланган Давлат Шартномаси **ратификация қилинсин.**

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. ВОРОШИЛОВ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль,
1955 йил 11 июнь.

СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Булганин Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Жавахарлал Неру блан суҳбат қилди

10 июньда Кремльда СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Булганин Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Жавахарлал Неру блан суҳбат қилди.

Суҳбатда СССР Министрлар Совети Раисининг Биринчи ўринбосарлари Л. М. Каганович ва А. И. Микоян ҳозир бўлдилар.

Суҳбатда Ж. Нерунинг ҳамроҳлари — Ҳиндистон Республикаси Ташқи Ишлар Министрлигининг Бош секретари Н. Р. Пиллаи, Ҳиндистон Республикаси Ташқи Ишлар Министрлиги Европа бўлимининг Мудири А. Хусайн, Ҳиндистон Республикасининг СССРдаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси К. П. Ш. Менон ва Ҳиндистон Республикасининг СССРдаги Элчихонасининг Биринчи секретари П. Н. Кауль ҳозир бўлдилар.

Суҳбатда совет томонидан Ташқи ишлар министрининг Биринчи ўринбосарлари А. А. Громико ва В. В. Кузнецов ҳамда СССРнинг Ҳиндистон Республикасидаги элчиси М. А. Меньшиков ҳозир бўлдилар.

Суҳбат самимий, дўстона вазиятда ўтди.

Ҳиндистон Республикасининг Элчихонасида Ҳиндистон Республикаси Бош министри Жавахарлал Неру шарафига қабул маросими

Ҳиндистон Республикасининг СССРдаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси К. П. Ш. Менон Совет Иттифоқида бўлган Ҳиндистон Республикаси Бош Министри Жавахарлал Неру шарафига 10 июньда қабул маросими ўтказди.

Қабул маросимида Ҳиндистон Республикасининг Бош министри, Ташқи Ишлар министри Жавахарлал Неру, унинг қизи Индира Ганди, Ҳиндистон Республикаси Ташқи Ишлар Министрлигининг бош секретари Н. Р. Пиллаи, Ҳиндистон Республикаси Ташқи Ишлар Министрлиги Европа бўлимининг мудири А. Хусайн ҳозир бўлдилар.

Қабул маросимида совет томонидан Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, Н. С. Хрушчев, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари И. Ф. Тевосян, РСФСР Олий Совети Президиумининг Раиси М. П. Тарасов, РСФСР Министрлар Советининг раиси А. М. Пузанов, СССР министрлари И. А. Бенедиктов, Г. К. Жуков, И. Г. Кабанов, Н. А. Михайлов, СССР Олий Совети Президиумининг секретари Н. М. Пегов, СССРнинг Ҳиндистон Республикасидаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси М. А. Меньшиков, СССР Фанлар академиясининг президенти А. Н. Несмеянов, ТАССнинг Мас'ул раҳбари Н. Г. Пальгунов, «Правда» газетасининг бош редактори Д. Т. Шепилов, РСФСР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Н. Н. Беспалов, Москва Совети Ижроия Комитетининг Раиси М. А. Яснов, ВЛКСМ Марказий Комитетининг секретари А. Н. Шелепин, СССР Министрларининг ўринбосарлари А. А. Громико, В. В. Кузнецов, В. А. Зорин, С. А. Борисов, С. И. Багаев, И. Г. Большаков, П. Н. Кумикин, Л. А. Карпов, С. В. Кафтанов, В. С. Кеменов, М. Р. Кузьмин, И. Ф. Семичастнов, В. С. Семенов, СССР Давлат банки Правлениеси раисининг биринчи ўринбосари В. С. Герашченко, СССР Госплани раисининг ўринбосарлари Н. А. Паутин ва Г. М. Сорокин, адмирал Н. Е. Басистий, армия генерали М. С. Малинин, Чет эллар блан маданий алоқа қилучи Бутуниттифоқ жамияти правлениесининг раиси А. И. Денисов, тинчликни ҳимоя қилиш Совет комитетининг раиси Н. С. Тихонов, «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» халқаро Сталин мукофотлари белгиловчи комитетнинг раиси Д. В. Скобельцин, СССР ёзучилар союзи правлениесининг биринчи секретари А. А. Сурков, СССР Бадиий академияси президенти А. М. Герасимов, Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасининг директори Н. В. Цицин, Москва давлат университетининг ректори И. Г. Петровский, Бутуниттифоқ савдо палатаси президиумининг раиси М. В. Нестеров, Крутицкий, ва Коломна митрополити Николай, антиохия черковининг епископи Василий, СССР Ташқи Ишлар Министрлиги коллегиясининг а'золари М. В. Зимянин, Л. Ф. Ильичев, С. П. Козирев, М. А. Костилев, СССР Ташқи Ишлар Министрлиги протокол бўлимининг мудири Ф. Ф. Молочков, СССР Министрлар Советининг, СССР Ташқи Ишлар Министрлигининг, СССР Маданият министрлигининг, Ташқи савдо министрлигининг, СССР Мудофаа министрлигининг мас'ул ходимлари, совет жамоат ташкилотларининг вакиллари, Ҳиндистонга бориб келган совет фани, сан'ати ва адабиёти арбоблари, совет ва чет эл матбуотининг мухбирлари ҳозир бўлдилар. Меҳмонлар орасида ҳинд журналистларининг СССРга келган делегацияси а'золари ҳам бор эди.

Қабул маросимида Москвадаги Элчихоналар ва Миссияларнинг бошлиқлари ва дипломатия корпусининг бошқа а'золари ҳам ҳозир бўлдилар. (ТАСС).

ССР Иттифоқи Большой театридаги спектаклда

10 июньда ССР Иттифоқи Давлат Академик Большой театрида спектакль қўйиб берилди. Бу спектаклда Ҳиндистон Республикасининг Бош министри, Ташқи Ишлар министри Жавахарлал Неру ҳозир бўлди. Бош министр блан бирга унинг қизи Индира Ганди, Ҳиндистон Республикаси Ташқи ишлар министрлигининг Бош секретари Н. Р. Пиллаи, Ҳиндистон Республикаси Ташқи ишлар министрлиги Европа бўлимининг мудири А. Хусайн, Ҳиндистон Республикасининг СССРдаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси К. П. Ш. Менон, элчихонанинг биринчи секретари П. Н. Кауль ҳам кузатиб келдилар.

Партер ва ложалар олимлар, ёзучилар, сан'ат арбоблари, СССР Олий Советининг депутатлари, Министрлар, Совет Армияси ва Флоти Маршаллари, Генераллари ва Адмираллари, пойтахтдаги жамоат ташкилотларининг вакиллари ҳамда корхоналарнинг ишлабчиқариш илғорлари блан лиқ тўлган эди. Буерда Москвадаги элчихоналар ва миссияларнинг бошлиқлари ҳозир бўлдилар.

Спектаклда Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, Н. С. Хрушчев, П. Н. Поспелов, М. А. Суслов ҳозир бўлдилар.

Спектаклда ҳозир бўлганлар Бош министр Неруни қизғин табрикладилар, Совет Иттифоқи Партияси ва Ҳукуматининг раҳбарларини қизғин табрикладилар.

Спектакль бошланиши олдидан ССР Иттифоқи Большой театри терма хори, рус қўшиқлари давлат хори, Бутуниттифоқ радиоси хори ва республика капелласи Ҳиндистон Республикаси Гимнини ва Совет Иттифоқи Гимнини ижро этди. Ҳиндистон Республикасининг Гимни хор томонидан ҳинд тилида ижро этилди.

Чайковскийнинг «Оқ қуш кўли» балети бошланади. Большой театр балетининг етакчи солистлари — РСФСР да хизмат кўрсатган артистлардан М. Плисецкая, Ю. Кондратов, Л. Черкасова, М. Боголюбская асосий рольларни ижро этдилар. СССР халқ артисти Ю. Файер дирижёрлик қилди.

Томошабинлар спектаклни завқ блан кўрдилар.

Спектакль тамом бўлганидан кейин Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Жавахарлал Неру ва Индира Ганди СССР маданият министри Н. А. Михайлов ва театр директори М. И. Чулаки кузатишида саҳнага чиқдилар. Спектакль қатнашчилари саҳнада Совет Ҳукумати раҳбарлари ва Жавахарлал Неру шарафига овация қилдилар.

Жавахарлал Неру спектаклдан ғоят хурсанд бўлганлигини изҳор қилиб, асосий рольни ижро этган М. Плисецкаяга гулдаста тақдим этди. М. Плисецкая ва Ю. Кондратов театрга келганликлари тўғрисида эсдалик қилиб Жавахарлал Неруга ва унинг қизи Индира Гандига Большой театрнинг юбилей значокларини совға қилдилар. (ТАСС).

Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Жавахарлал Нерунинг Москвада бўлиши

Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Жавахарлал Неру, унинг қизи Индира Ганди ва унинг ҳамроҳлари 10 июньда Москва блан танишиб чиқишни давом эттирдилар.

Ҳиндистонли меҳмонлар эрта блан 545-нчи мактабга бордилар. Мактаб ўқучилари ва ўқитучилари Неруни ҳамда унинг ҳамроҳларини самимий табрикладилар.

Ҳиндистонли меҳмонларни СССР Ташқи Ишлар Министрининг Биринчи Ўринбосари В. В. Кузнецов, Ҳиндистон Республикасининг СССРдаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси К. П. Ш. Менон, СССРнинг Ҳиндистон Республикасидаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси М. А. Меньшиков, СССР Ташқи Ишлар Министрлиги Протокол бўлимининг мудири Ф. Ф. Молочков кузатиб бордилар.

Бешинчи синф ўқучиси Наташа Селезнева ўқучилар номидан меҳмонларни табриклади ва Жавахарлал Неруга ҳамда Индира Гандига гулдасталар тақдим этди. Людмила Бутузова ва Слава Каменский ҳамманинг гулдурос қарсаклари остида Бош министрга ва унинг қизига пионер галстукларини тақдилар.

Неру ўқучиларнинг табригига жавобан бундай деди: «Мен мактабингизга келиб жуда хурсанд бўлдим ва сизларнинг табрикларингизни Ҳиндистондаги мактаб ўқучиларига топширaман».

Самимий учрашувдан ғоят завқланган Жавахарлал Неру сандал дарахтидан ясалган ва ўзи деярлик доим кўтариб юрган таёқчасини ўқучиларга совға қилиб берди. Меҳмонлар мактаб ёнидаги спорт майдончасини ва ёш натуралистлар етиштирган мевазорни томоша қилдилар.

Неру фикрлар ёзиб қолдириладиган дафтарга қуйидагиларни ёзди: «Мен бу мактабга келишим ва болаларнинг қувноқ чеҳраларини кўришим блан бахтиёрман». Индира Ганди қуйидагиларни ёзиб қолдирди: «Бизнинг бу мактабга келишимиз Ҳиндистонда катта қизиқиш туғдиради ва ҳар иккала мамлакатимиз болаларининг ўз билимларини ўртоқлашишлари учун янги имкониятлар вужудга келтиради деб ишонаман».

Шундан кейин ҳиндистонли меҳмонлар Л. М. Каганович номидаги Москва метрополитенига бордилар. Меҳмонлар даставвал «Арбатская» станциясида бўлдилар. Неча минглаб москвалилар Ҳиндистон Бош министрини қарсаклар ва «ура!» хитоблари блан табрикладилар. Метрополитен бошлиғи А. И. Ежов ерости саройларининг архитектураси тўғрисида, поездларни графикка мувофиқ бошқариб бориш имконини берган мураккаб электромеханика қисмлари тўғрисида меҳмонларга батафсил сўзлаб берди. Меҳмонлар «Киевская» станциясида кольцевая линияга ўтиб, «Курская-кольцевая» станциясигача бордилар.

«Киевская-кольцевая» станциясида Украинанинг Россия блан қайта қўшилишининг 300 йиллигига бағишланган чиройлик панно Ж. Нерунинг э'тиборини жалб этди. Меҳмонлар ўзлари тушган ҳаворанг экспресс поезд бригадасининг кабинасини томоша қилдилар ва машинист Федорова ҳамда машинист ёрдамчиси Вишневская блан танишдилар. Ж. Неру ва унинг ҳамроҳлари метрополитенни томоша қилганларидан кейин, мамлакатнинг энг кекса университети М. В. Ломоносов номидаги университетга келдилар. Университетнинг студентлари ва ўқитучилари меҳмонларни самимий кутиб олдилар. Фан саройига кирадиган жойда университет ректори, академик И. Г. Петровский, СССР Олий та'лим министри В. П. Елютин, Олий та'лим министрининг ўринбосарлари М. А. Прокофьев, В. Н. Столетов меҳмонларни табрикладилар.

Ҳиндистон Бош министри Жавахарлал Неру академик И. Г. Петровскийга мурожаат қилиб, бундай деди:

—Бу улуғ университетга келиш мен учун жуда қувончли ва имтиёзли бир ҳолдир. Сизлар бу университетда улуғ мамлакатингизнинг ёш авлодини келгусидаги ишлар учун тарбияламоқдасиз.

Мен сизларни — университетнинг ўқитучилари ва студентларини табриклашни ва сизларга Ҳиндистон халқининг табриклари ва энг яхши истакларини топширишни истардим.

Сиз ва сизнинг студентларингиз мени кутиб олганликларидан жуда ҳурсанд ва шодман. Бу — дўстлигимиз ва ҳамкорлигимизнинг символидир.

Сизларга бахт-саодат тилайман! Сизларга ташаккур изҳор қиламан!

Академик И. Г. Петровский суҳбат вақтида Москва давлат университетида ўқув процесси қандай бораётганлигини батафсил сўзлаб берди. Жавахарлал Неру студентларнинг ҳаёти, ўқиши блан, ўқиш процесси қандай бораётганлиги ва илмий ишлар қандай олиб борилаётганлиги блан, СССР даги олий ўқув юртларига қабул шартлари блан қизиқди. Москва давлат университетида чет тилларни ўрганиш қандай қўйилганлиги ва университетни тамомлаб чиқиш имтиҳонлари системаси Ж. Неруни ғоят қизиқтирди.

Суҳбатдан кейин академик И. Г. Петровский Москва давлат университетининг 200 йиллиги муносабати блан чиқарилган юбилей медалини, Москва давлат университетининг тарихи ҳақидаги китобларни ва юбилей значокларини Неруга тақдим этди.

Меҳмонлар университетдаги деҳқончилик музейида бўлдилар. Улар 24-нчи қаватга чиқиб Москва манзараларини завқ блан томоша қилдилар, юбилей муносабати блан университет томонидан олинган совғалар виставкасига бордилар. Буердаги физика асбоблари Неруни қизиқтирди. География факультети ўқитучилари номидан Бош министр Неруга «Жаҳон атласи» тақдим этилди. Ҳиндистонли меҳмонлар геология факультетини ва унинг лабораторияларини томоша қилдилар. Филология факультетининг ўқитучиси Елезаренкова Неруга ҳинд тилида мурожаат қилди. Профессор Виноградов меҳмонларга академик В. И. Вернадскийнинг «Изотоплар» номли китобини совға қилди. Неру география факультетининг ўқитучиларига ўзининг «Ҳиндистоннинг кашф этилиши» китобига ёзган автографини қолдирди.

Студентлар ва ўқитучилар акт залига тўпландилар. Бош министр Неру уларга қарата қисқача нутқ сўзлади. Неру айтдики, СССР халқларининг ажойиб хислатлари кўп. — Сизнинг мамлакатингиз жуда каттадир. Аммо халқингиз ақли-идроки ва қалбининг улуғворлиги мамлакатингизнинг улуғворлигидан ҳам юқори туради. Неру университет СССР халқлари ўртасидагина эмас, балки бутун дун'ё халқлари ўртасида ҳам дўстликни мустаҳкамлаш вазифасини бажармоқда, деб ишонч билдирди.

Бош министр Жавахарлал Неру ва унинг қизи Индира Ганди университетнинг фахрли меҳмонлари ўз фикрларини ёзадиган дафтарга қуйидаги сўзларни ёздилар: «Бу муҳташам университет шу қадар катта ва турли билимлар манбаидирки, қисқа визит вақтида уни ҳартомонлама қараб чиқиш қийиндир. Идеялар ва уларнинг амалга оширилаётганлиги кўп нарсадан далолат беради. Мен бу университетнинг яхши ният ва тинчлик намояндалари бўладиган буюк идрокли ва кенг қалбли йигит ва қизларни етиштириб чиқаражагига ишонаман. Мен бу гўзал университетда ўқиётган кишиларнинг ҳаммасини қутлайман ва уларга энг зўр муваффақият тилайман».

Шундан кейин меҳмонлар студентларнинг маданият уйини ва экономика факультети студентларининг ётоқхонасини кўрдилар.

Меҳмонлар университетдан чиқиб, «Ҳиндистон маданияти ва сан'ати» виставкасига бордилар.

Буерда уларни СССР Маданият министри Н. А. Михайлов, СССР Бадиий академиясининг президенти А. М. Герасимов ва Москва рассомларининг катта бир группаси кутиб олдилар.

Афанасий Никитиннинг 1466 — 1472 йилларда Ҳиндистонга қилган саёҳати картаси Ж. Неруни ғоят қизиқтирди. Жавахарлал Неру виставкани кўриб чиққанидан кейин, фикрлар ёзиладиган дафтарга шу сўзларни ёзди: «Мен бу ажойиб коллекцияни кўриб ҳайратда қолдим ва бунинг учун ўзимни бахтли деб биламан».

СССР Бадиий академияси президенти А. М. Герасимов ҳиндистонли меҳмонларга альбом ва китоблар совға қилди. (ТАСС).

Швециянинг СССРдаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси дипломатия корпусининг старшинаси Рольф Р. Сульман жаноблари СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Булганин ҳузурида бўлди

11 июньда Швециянинг СССРдаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси дипломатия корпусининг старшинаси Рольф Р. Сульман жаноблари СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Булганин ҳузурида бўлди ва Н. А. Булганин туғилган куннинг олтмиш йиллиги муносабати блан уни дипломатия корпуси а'золари номидан ва шахсан ўз номидан табриклади ҳамда унга сиҳат-саломатлик ва унинг давлат ишларида бундан буён ҳам муваффақиятлар қозонишини тилади.

СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Булганин табриклари учун Рольф Р. Сульманга ва дипломатия корпусининг а'золарига ташаккур билдирди. (ТАСС).

Область, ўлка партия комитетларининг ва иттифоқчи республикалар Компартиялари Марказий Комитетларининг қурилиш бўлимлари ва саноат-транспорт бўлимлари мудирларининг кенгаши

4—6 июньда КПСС Марказий Комитетида область ва ўлка партия комитетларининг ҳамда иттифоқчи республикалар Компартиялари Марказий Комитетларининг қурилиш бўлимлари ва саноат-транспорт бўлимлари мудирларининг кенгаши бўлиб ўтди. Кенгашда КПСС Марказий Комитетининг секретарьлари П. Н. Поспелов ва М. А. Суслов, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари В. А. Кучеренко, КПСС Марказий Комитети бўлимларининг мудирлари, ВЦСПСнинг, ВЛКСМ Марказий Комитетининг, СССР Госпланининг раҳбар ходимлари, СССР Министрлари қатнашдилар. Кенгашда 450 дан кўпроқ киши ҳозир бўлди. Кенгаш Бутуниттифоқ бинокорлар кенгаши томонидан қилинган тавсияларнинг қандай бажарилаётганлиги масаласини муҳокама қилди.

КПСС Марказий Комитетининг секретари ўртоқ М. А. Суслов қисқача кириш нутқи сўзлаб кенгашни очди. Ўртоқ М. А. Суслов ўз нутқида мамлакат халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида қурилиш ишлари жуда кенгайиб кетганлиги ва шу муносабат блан область, ўлка партия комитетларининг ҳамда иттифоқчи республикалар компартиялари Марказий Комитетларининг қурилиш ишидаги роли ошганлигини уқтириб ўтди.

Ўртоқ М. А. Суслов айтдики, партия ва ҳукумат томонидан кейинги вақтларда кўрилган тадбирлар мамлакатимизда қурилиш ишларини тубдан яхшилаш учун бутун шароитни яратиб беради. Область, ўлка партия комитетларининг ва иттифоқчи республикалар Компартиялари Марказий Комитетларининг вазифаси шуки, улар қурилиш масалаларига барча партия ташкилотларининг э'тиборини жалб қилишлари, камчиликларни тезлик блан тугатишлари, мавжуд резервлардан фойдаланишлари, қурилиш ташкилотларида партиявий-сиёсий ишларни ҳартомонлама яхшилашлари лозим.

КПСС Марказий Комитети Қурилиш бўлимининг мудири ўртоқ Дудоров ўз нутқида Бутуниттифоқ бинокорлар кенгаши томонидан қилинган тавсияларнинг қандай бажарилаётганлигига тўхталиб ўтди. Қурилиш ишларини яхшилаш соҳасида кейинги вақтларда бирмунча ишлар қилинди, броқ капитал қурилишда ҳали ҳам катта камчиликлар бор. Планлаштирилаётган капитал маблағлардан тўлиқ фойдаланилмаётир. Саноатнинг бирқанча етакчи тармоқларида янги қувватларни ишга тушириш плани йилдан-йилга бажарилмасдан келмоқда, айрим об'ектларни қуриш ишлари бирнеча йилларга чўзилиб кетмоқда. Ишларнинг қимматини ошириб юбориш блан бирга, кўпинча уларнинг сифатини пасайтириб юборишга йўл қўйилмоқда. Кўп жойларда, жумладан, Воронеж, Харьков, Сочи, Тбилиси шаҳарларида binoлар проектини тузишга ва биноларни қуришга катта-катта ортиқча ҳаражатлар қилинмоқда. Йиғма темирбетон конструкциялари жуда кам ишлатилмоқда. Темирбетон буюмлар ишлаб чиқарувчи корхоналар жуда секин қурилмоқда ва ишга туширилмоқда. Область, ўлка партия комитетлари, иттифоқчи республикалар компартияларининг Марказий Комитетлари қурилиш ташкилотларининг ишлари устидан систематик контроль ўрнатишлари, қурилиш ишларидаги камчиликларга қарши қат'ий кураш олиб боришлари, қурилиш ташкилотларига кунсайин ёрдам кўрсатиб туришлари, планларни муддатидан олдин бажариш ва ошириб бажариш учун социалистик мусобақани кенг авж олдиришлари, ишлаб чиқаришни ташкил этиш ва меҳнат соҳасидаги илғор методларни ҳартомонлама ёйишлари, янги техникани, прогрессив қурилиш конструкцияларини ва материалларни дадиллик блан жорий қилишлари, барча бинокорларни қурилиш сур'атларини ошириш ва сифатини яхшилаш учун ҳамда қурилиш қимматини камайтириш учун курашга сафарбар қилишлари лозим.

Украина Компартияси Марказий Комитети қурилиш ва шаҳар хўжалиги бўлимининг мудири ўртоқ Сердюков айтдики, бу йил республикада йиғма темирбетон конструкциялари ва буюмлари ишлаб чиқарадиган 75 та завод ва полигон қурилиши ҳамда ишга туширилиши лозим. Шундан 6 завод ва 11 полигон қурилди ва ишга туширилди. Броқ, корхоналарнинг бир қисми ҳали қурилабошлагани йўқ, айрим обектларни битказиб ишга тушириш ишлари белгиланган муддатда бажарилмай қолиш хавфи остида турибди. Бунга сабаб шуки, ба'зи партия ташкилотлари, айниқса Львов, Николаев, Полтава, Ворошиловград областьлари ва Киев шаҳридаги партия ташкилотлари заводлар ва полегонлар қурилиши устидан тузук контрольлик қилмаётирлар. Ба'зи иттифоқ министрликлари заводлар ва полигонлар қурилишига етарлик э'тибор бермаётирлар. СССР Қурилиш материаллари саноати министрлиги типовой проектни жуда кечиктириб берганлиги натижасида Киев, Харьков ва Львовдаги заводлар қурилиши чўзилиб кетди.

КПСС Москва область комитети қурилиш, бинокорлик материаллари ва шаҳар хўжалиги бўлимининг мудири ўртоқ Артемьев айтдики, Главмосстрой ташкил этилиб, Москвадаги қурилиш ташкилотларининг кўпчилиги бирлаштирилганлиги ишлабчиқариш ресурсларидан анча рационал фойдаланишга, майда ёрдамчи хўжаликларни тугатишга, ма'мурий-бошқарув аппаратини ва бу аппарат учун сарф бўлалиган ҳаражатларни анча камайтиришга имкон берди. Асосий фундаментларни қуриш, пардозлаш ишлари ва шу сингари ишлар блан шуғулланучи ихтисослаштирилган ташкилотлар тузилди. Қурилиш-монтаж ишларини механизациялаштириш даражаси оширилди. Бу йил темирбетон детальлардан ўтган йилдагига қараганда 80 процент кўп фойдаланилади. Тўрт ой мобайнида Главмосстрой қурилиш ташкилотлари томонидан уй-жой қурилиши соҳасида бажарилган ишларнинг ҳажми ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 37,1 процент ошди. Қурилиш-монтаж ишларининг қиммати камайди. Главмосстрой биринчи квартал планини ошириб бажарди ва фойда беришга муваффақ бўлди. Броқ, Главмосстройнинг қурилиш ташкилотлари ҳали ҳам резервлардан етарли равишда фойдаланмаётирлар, илғор трестлар ва бошқармаларнинг тажрибаларини тузук ўрганмаётирлар, умумлаштирмаётирлар ва ёймаётирлар. Йирик блокли, йирик панелли, каркас-панелли қурилишни ривожлантиришга кам э'тибор берилмоқда.

Пойтахт ва область партия ташкилотлари бинокорлар орасидаги оммавий-сиёсий ишларни яхшиламоқдалар, коммунистларнинг топширилган иш учун жавобгарлигини оширмоқдалар, улар қурилиш экономикаси ва қурилишни ташкил қилиш ҳамда бинокорлик материаллари ишлабчиқариш масалаларини чуқурроқ ўрганадиган бўлиб қолдилар.

Ленинград область партия комитети қурилиш ва бинокорлик материаллари бўлимининг мудири ўртоқ Верижников ўз нутқида айтдики, Ленинград партия ташкилотлари қурилиш ишларига кўпроқ э'тибор берадиган бўлиб қолдилар, бинокорлар орасида олиб борилаётган сиёсий ишларни яхшиладилар. Кўп йиллардан бери 1954 йилда Ленинградда капитал қурилишга маблағ сарфлаш плани биринчи марта ошириб бажарилди. 22 та йирик қурилиш ташкилотларидан ярмиси фойда берадиган бўлиб қолди. Кўпгина қурилишлар ва трестлар бешйиллик план топшириқларини муддатидан олдин бажардилар.

КПСС Сталинград область комитети қурилиш ва бинокорлик материаллари бўлимининг мудири ўртоқ Динкин Сталинградда бўлаётган қурилиш тўғрисида гапирди. Қаҳрамон шаҳарда йиғма темирбетон ишлаб чиқаришни кенгайтиришга катта э'тибор берилмоқда. 1956 йилда Сталинградда йиғма темирбетон ишлаб чиқарадиган заводлар шу қадар кўпайтириладики, бу заводлар йиғма темирбетонни ўтган йилда ишлаб чиқарилган миқдорга қараганда 7 баравар кўп ишлаб чиқарадиган бўлади. Бирқанча заводлар ва полегонлар қурилиб бўлди ва ишга туширилди. Партия Марказий Комитети ва ҳукуматнинг қарорида кўрсатилган корхоналарнинг қолганлари эса белгиланган муддатлардан анча олдин қурилиб бўлади. Қурилиш трестларининг партия ташкилотлари, область партия комитети қурилиш ишларининг боришини муттасил контрольлик қилиб турмоқдалар. Область партия комитети бинокорлар блан маслаҳатлашиб, темирбетон конструкциялари ишлаб чиқарадиган энг катта завод қурилишини белгиланган муддатдан бир йил олдин битказишга қарор қилди. Комсомол ташкилоти бу қурилишни зарбдор қурилиш деб э'лон қилиб, шу қурилиш устидан оталик қилишга қарор қилди. Шу блан бирга, ўртоқ Динкин айтдики, кўпгина партия ташкилотлари мусобақага ҳали ҳам тузук раҳбарлик қилмаётирлар, айрим ходимлардаги консерватизм ва қайсарлик ҳолларига кўпинча индамай қараб келмоқдалар.

Красноярск ўлка партия комитети қурилиш бўлимининг мудири ўртоқ Чеботаревич сўзга чиқиб айтдики, Красноярск бинокорлари ички резервлардан энг кўп фойдаланиш йўли блан, янги полигонлар ва заводлар қуриш йўли блан йиғма темирбетон ишлаб чиқаришни кескин равишда кўпайтиришга муваффақ бўлдилар. Қурилиш ташкилотлари силос иншоотлари қуриш учун қўшимча суратда 30 минг кубометр йиғма темирбетон ва бетон тайёрлаб бериш имкониятини қидириб топдилар. Яримбашнялар, траншеялар ва силос ўралари қуриш учун керакли йиғма темирбетон ортган юк автомашиналари колонналари ҳар кун полигонлардан жўнаб кетмоқда. Ўлкадаги колхозчилар маккажўхори сўталарини ва унинг кўкатларини силос қилмоқ учун икки миллион тонна силос сиғадиган силос иншоотларини бинокорлар ёрдами блан қуриб олиш вазифасини ўз олдиларига қўйдилар. Ҳозирги вақтда бинокорлар йиғма темирбетон ишлаб чиқарувчи янги завод ва полигонларни муддатидан олдин битказиб ишга тушириш учун курашмоқдалар.

СССР Госплани Раисининг ўринбосари ўртоқ Опарин янги цемент заводлари қуришни тезлатиш ва цементни тежаб сарф қилиш зарурлигига э'тиборни жалб этди. Бу бешйилликда цемент ишлаб чиқариш икки баравардан зиёдроқ кўпайтирилди, лекин шунга қарамай, цемент етишмаётир. Ишларнинг сифатини ёмонлаштирмай туриб камида 10 процент цементни тежамоқ учун ҳамма имкониятлар бор, бу эса ана шу тежалган цемент блан кўпгина янги қурилишларни та'минлаш имкониятини беради.

Кенгаш қатнашчилари қурилишнинг бошқа энг зарур масалаларини, цемент ва ғайрируда материаллар ишлаб чиқаришни кўпайтиришга доир, йиғма темирбетон ишлаб чиқариш учун қурилаётган корхоналарга заруф замонавий технология ускуналари ишлаб чиқаришни жадаллаштиришга доир бешқа масалаларни, шунингдек қурилиш майдонларидаги партия ишлари практикасини ҳам муҳокама қилдилар. Кенгашда 28 киши, шу жумладан Қарағанда область партия комитетининг секретари ўртоқ Вереитенов, Қирғизистон Компартияси Марказий Комитети саноат-транспорт бўлимининг мудири ўртоқ Редин, КПСС Челябинск область комитети қурилиш ва бинокорлик материаллари бўлимининг мудири ўртоқ Клименко, СССР Министрларидан Лихачев, Райзер, Корниец, Логинов, Дигай ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Кенгаш қатнашчилари Бутуниттифоқ қурилиш виставкасини, Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасини, Москвадаги темирбетон буюмлар заводини, буюмлар ишлаб чиқарадиган полигонни, органик қуруқ сувоқ материаллари заводини, бинокорлик детальлари заводини, ғишт заводини бориб кўрдилар. Песчаная улица районида каркас-панелли ва йирик панелли уй-жой бинолари ва мактаблар қурилиши блан ҳамда Москва шаҳрининг Ғарби-Жанубий районидаги уй-жой биноларининг поток-жадал усулда қурилаётганлиги блан танишдилар, темирбетон ва бетон бўйича ўтказилган Бутуниттифоқ конференциясида ҳозир бўлдилар. (ТАСС).

Тошкент областида ғўза парваришидаги қолоқлик тезда тугатилиши керак

Андижон область пахтакорларининг ўзаро текшириш бригадаси Тошкент областида пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил етиштириш, чорвачиликни ривожлантириш ва унинг маҳсулдорлигини ошириш юзасидан социалистик мусобақа шартларининг бажарилишини кўздан кечирди. Бригада а'золари ўн кун мобайнида 10 район, 4 совхоз, 105 колхоз ва 755 бригаданинг иши блан танишиб чиқдилар.

Текшириш шуни кўрсатдики, Тошкент областининг илғор колхозлари пахтадан ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан юқори ҳосил етиштириш учун курашиб ишда катта муваффақиятларга эришмоқдалар. Янгийўл районидаги Сталин номли, Свердлов номли, Чиноз районидаги «Қизил октябрь», Оққўрғон районидаги «Сталинчи» Октябрь районидаги Каганович номли колхозлар, Сталин номли 17-нчи совхоз ва шу сингари илғор хўжаликлар ғўзани культивация ва чопиқ қилиш, озиқлантириш ва суғоришни ўз вақтида юқори сифатли ўтказиб, ўсимликнинг тез ривожланишини та'минламоқдалар. Илғор колхоз ва совхозларнинг пахтакорлари механизаторлар блан ҳамкорликда ишлаб, дала ишлари юзасидан берилган кунлик топшириқни тўла ва ошириб бажармоқдалар. Уларда яшил квадратлар жуда яхши кўринган, ғўзалар ёппасига шоналаган, олдингилари эса гуллайбошлаган.

Оққўрғон районидаги «Сталинчи» колхозининг пахтадан мўл ҳосил етиштириш учун кураш соҳасидаги тажрибаси бригадамиз а'золарини айниқса қизиқтирди. Бу колхознинг ишга ярокли ҳамма а'зоси ғўза парваришига тўла сафарбар этилган, кўпчилик колхозчилар дала ишларида тунаб ишламоқдалар. Улар кунлик нормани тўла ва ошириб бажармоқдалар. Колхоз правлениеси уларга яхши маданий-маиший хизмат кўрсатмоқда. Ҳар куни 2 маҳал иссиқ овқат қилиб берилади. Болалар яслиси ва боқчаларда тарбиявий ишлар жуда яхши йўлга қўйилган. Партия ташкилоти томонидан белгиланган агитаторлар колхозчилар ўртасида сиёсий-тарбия ишларини яхши олиб бормоқдалар.

Колхозда ғўза парвариши юксак агротехника қоидаси асосида ўтказилаётганлиги сабабли у барвақт ҳосилга кирмоқда. Ҳамма майдонларда ғўза шоналаган ва гулга кирабошлаган. Бу колхозда 97 процентдан кўпроқ ердаги ғўза трактор блан культивация қилинмоқда. От культиваторлари ер бурчакларида, четларида ва бошқа шу каби тор майдонлардагина ишлатилмоқда. Кетмон чопиғи кам талаб қилинмоқда.

Лекин умуман олганда Тошкент областида пахтадан мўл ҳосил етиштириш учун кураш олинган юксак мажбуриятга яраша ташкил қилинмаган. Ғўза парваришининг кечиктирилиши ўсимликнинг ривожланишдан 10—12 кун кейинда қолишига сабаб бўлмоқда. Областьда ғўзани яганалаш ҳатто шу вақтгача тугалланган эмас. Яганалаш вақтида юлиб ташланадиган ғўзалар ва бегона ўтлар ердаги озиқа моддаларини олиб қўйиб ғўзаларнинг яхши ривожланишига имкон бермаётир.

Область колхоз ва совхозларида бундан бирнеча кун илгари тамомланиши лозим бўлган биринчи комплекс парвариш шу вақтгача тугалланмаган. 10 июньгача биринчи чопиқ пахта майдонининг 80 процентида ўтказилган, ғўзанинг 76 процентини иккинчи культивациядан чиқарилган, учинчи культивация эса 18,1 процент бажарилган.

Ғўза парваришининг агротехника муддатларида ўтказилмаётганлигига асосий сабаб — барча куч ва моддий-техника воситаларининг дала ишларига тўла сафарбар этилмаганлигидир. Областьдаги МТСлар ихтиёрида бўлган тракторларнинг анчаси ғўзани культивация қилиш учун шу вақтгача далага чиқарилмаган. Бунинг устига колхозларга биркитилган тракторларнинг ҳам кўпи турли сабаблар блан далада бекор туриб қолаётир. Ғўзани культивация қилиш юзасидан тузилган кунлик графикнинг ярмигина бажарилаётганлиги буни очиқ исботлайди. Чиноз ва Октябрь МТСлари, Оққўрғон районидаги 2-нчи МТС ва Пискент районидаги МТСлар тракторлардан айниқса қониқарсиз фойдаланмоқдалар. Бу МТСларда тракторчиларга яхши иш шароити яратиб берилмаган, тракторларга соябонлар ўрнатилмаган.

Область колхоз ва совхозларида трактор культивациясининг сифатига яхши э'тибор берилмаётир. Чиноз, Октябрь, Оққўрғон районларида культивациянинг сифати айниқса паст. Иш устидан контролликнинг йўқлиги, сводкалардаги рақамларни ошириб кўрсатиш каби кўз бўямачилик фактлари ана шунга олиб келмоқда. Натижада бегона ўтлар йўқотилмай ғўзаларни қисиб қўяётир. Шундай бўлгани ҳолда сифатсиз культивация қилинган ердан бирор гектар ҳам брак қилиниб, айбдорлар ҳисобига қайта ишлатилмаган. Область қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Молчанов ва кўпгина МТСларнинг директорлари культивацияни юқори сифатли ўтказилиши учун курашмаётирлар.

Ғўзани озиқлантириш ўсимликнинг тез ривожланишини та'минлашда жуда катта аҳамиятга эгадир. Пахтачиликда бу йил кенг қўлланилаётган янги, прогрессив усул ғўзанинг эрта озиқлантирилишини талаб этади. Лекин область колхозларида бу энг муҳим ишга етарли э'тибор берилмаётир. Шу сабабли биринчи озиқлантириш энди 37,2 процент бажарилган. Пискент районида 10 минг 300 гектар ердаги ғўзадан энди 403 гектари озиқлантирилган. Ҳолбуки район колхозларида ўтган йил шу вақтгача 3606 гектар ердаги ғўза минерал ва маҳаллий ўғит аралашмаси блан озиқлантирилган эди.

Ғўзани озиқлантиришнинг кечикишига сабаб шуки, областьдаги машина-трактор станциялари ихтиёрида бўлган ўғитлагичлардан етарли фойдаланилмаётир. Янгийўл районидаги 2-нчи МТСда 53 СУЗ машинасидан фақат 35 таси колхозларга биркитилган бўлиб, шундан атиги 29 таси ишлатилмоқда. Натижада бу МТС хизмат қилаётган колхозларда ғўзани озиқлантириш юзасидан берилган график бажарилмаётир. Ҳар куни 440 гектар ердаги ғўза МТСнинг СУЗ машиналари блан озиқлантирилиши лозим бўлгани ҳолда, кейинги беш кунликда бор-йўғи 300 гектар ердаги ғўзага маҳаллий ва минерал ўғит аралашмаси солинган. МТС директори ўртоқ Галицинский барча машиналарни ишга солиб, ғўзани ўз вақтида озиқлантириш учун курашмаётир.

Ғўзани озиқлантириш Чиноз ва Боёвут районларида айниқса ёмон. Бу районлардаги кўпчилик колхозлар ғўзани озиқлантиришга шу вақтгача киришмаганлар. МТСларнинг колхозларга биркитган СУЗ машиналари бекор турган ҳолда, МТС директорлари мутлақо ташвишланмайдилар. Улар колхозлардаги ўғитлагич асбобларнинг ҳам ишга солинишини та'минламаётирлар. Бундай аҳволни областьнинг кўпчилик районларида кўрдик. Областьда бўлган 1100 СУЗ машинасининг ҳарбири блан кунига 10 гектар ердаги ғўза озиқлантирилганда ҳам ҳар куни ўрта ҳисобда 11000 гектар ерга минерал ва маҳаллий ўғит аралашмасини солиш мумкин. Лекин кунда озиқлантирилаётган ер бунинг ярмини ҳам ташкил этмайди.

Текширишдан ўтказилган 10 район ва 4 совхозда ўрта ҳисобда 31 процент ердаги ғўзани бегона ўт босиб кетгани аниқланди. Ўт босган ғўзалар Чиноз, Бекобод, Пискент, Оққўрғон, Гулистон ва Боёвут районларида айниқса кўп. Бекобод районидаги 7 колхозда 700 гектардан ортиқроқ ердаги ғўза ўт ичида қолган. Лекин район партия ва совет ташкилотлари, колхоз раҳбарлари барча колхозчиларни дала ишларига сафарбар этиб, ғўзаларни ўтдан тозалатиш тадбирларини кўрмаётирлар.

Колхозчилар ўртасида меҳнат тўғри ташкил этилмаган. Уларга маданий-маиший хизмат кўрсатиш яхши йўлга қўйилмаган. Ғўза парваришида қатнашаётган колхозчиларга далада иссиқ овқат қилиб берилмайди. Боёвут районидаги Каганович номли колхозда болалар яслиси ва боқчалар ташкил этилмаган. Иссиқ овқат қилиб берилмайди. Шу сабабли колхозчилар уйларига бориб овқатланиб, кўп вақтларини бекор ўтказмоқдалар. Болалар яслиси бўлмаганлиги болали аёлларнинг унумли ишлашига имкон бермаётир. Натижада кўп колхозчилар кунлик нормаларини бажармаётирлар.

Колхозчилар ўртасида сиёсий-тарбия ишларини яхши йўлга қўйиш, социалистик мусобақага бошчилик қилиш область партия ташкилотларининг энг муҳим вазифасидир. Лекин кўпгина колхоз ва совхоз партия ташкилотлари бу вазифани мутлақо қониқарсиз бажармоқдалар. Колхозчиларга баланд овоз блан газета ўқиб бериш учун агитаторлар ажратилмаган, илғор колхозчиларнинг иш тажрибасини пропаганда қилмайдилар. Октябрь районидаги Киров номли колхоз партия ташкилоти колхозчилар ўртасида тушунтириш ишларини олиб бориш учун ҳатто агитаторлар ҳам белгиламаган. Бу колхознинг бригада ва звенолари ўртасида социалистик мусобақа шартлари шу вақтгача расмийлаштирилмаган.

Биз текширган кўпчилик далаларда ғўзаларга зарарли ҳашарот тушаётгани ма'лум бўлди. Бу ҳол жуда шошилинч чоралар кўришни талаб этади. Далаларни ҳашаротлардан тез тозалаш учун областьнинг ҳамма колхозида ва МТСларда катта имкониятлар бор. Аммо бу имкониятлардан етарли фойдаланилмаётир. Ҳашарот ҳосилга зарар етказаётганига қарамай ОДН машиналари шу вақтгача тайёрланмаган. Янгийўл, Октябрь, Чиноз, Мирзачўл, Оққўрғон районларида эса бирорта ОДН ҳам ремонтдан чиқарилмаган. Колхозларда қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши курашучи отрядлар тузилмаган, елкага осиб ишлатиладиган аппаратлар тартибга келтирилмаган. МТС директорлари ва район партия ҳамда совет ташкилотлари бу ишга мутлақо э'тиборсизлик блан қарамоқдалар.

Биз илғор пахтакорларнинг бу йилги шароитда ғўзани талабига қараб суғоришнинг аҳамиятига яхши тушунганликларини кўриб жуда хурсанд бўлдик. Илғор колхозларда ғўза ёшлигида жуда авайлаб, эгат оралатиб суғорилмоқда. Бу ҳол ғўзанинг тез ривожланишини та'минламоқда. бундан кейин ўсимликнинг кўп сув талаб қилмаслигига имконият туғдирилмоқда. Сув талаб қилган ерлардаги ғўзаларгина суғорилмоқда. Ғўзани суғориш Янгийўл ва Мирзачўл районларидаги колхозларда айниқса яхши ташкил этилган.

Аммо областьдаги ҳамма колхозда ҳам ғўзани суғориш агротехника қоидаси асосида олиб борилаётир деб бўлмайди. Ба'зи майдонларда сув талаб қилмаган ғўзалар ҳам суғорилаётир, ба'зи ерлардаги ғўзалар чанқаган бўлса ҳам сув қўйилмаётир. Оққўрғон, Бўка ва Октябрь районларининг даштли ерларидаги ғўзалар сувсизликдан қақраб ётипти, лекин уларга сув қўйилмаётир. Чунки бу ерларда сув насос блан чиқарилади. Машиналар эса сув хўжалиги бўлимлари ходимларининг айби блан ишламаётир. Бу ерларда сув хўжалиги ходимларини учратмадик.

Тошкент областининг колхозларида пилла тайёрлаш мутлақо қониқарсиз бормоқда. Ба'зи колхозларда ўраган пиллани давлатга топширилмай қуриб қолишига йўл қўйилмоқда. Октябрь районидаги Каганович номли, Чиноз районидаги «Қизил октябрь», Пискент районидаги Киров номли ва бошқа колхозларда пилла ўрагандан кейин 9 — 10 кун ўтказиб ҳосил олинмоқда. Натижада пилла 10 — 15 процент нобуд бўлмоқда.

Бригадамиз Тошкент областида картошка ва сабзавот экинлари экиш кечиктириб юборилганлигини мутлақо йўл қўйиб бўлмайдиган ҳол деб ҳисоблайди. Ҳозиргача сабзавот картошка ва полиз экинлари пландагидан 18 минг гектар ерга кам экилган. Эртаги картошка ва сабзавот экинлари яхши парвариш қилинмаётир.

Областьдаги илғор колхоз ва совхозлар чорвачиликнинг маҳсулдорлигини ошириш, айниқса сигирлардан кўп сут олиш учун жиддий курашмоқдалар. Янгийўл районидаги Сталин номли, Оржоникидзе районидаги Пушкин номли, «Қизил Ўзбекистон», Мирзачўл районидаги «Октябрь» колхозининг чорвадорлари сигирлардан сут соғиб олиш юзасидан берилган топшириқни анча ошириб бажармоқдалар. Демак сутчилик фермасини яхшилаш учун областьдаги ҳамма колхозда имконият бор. Лекин сигирларни қўлда боқишга ҳали тўла кўчилган эмас, уларни ем-хашак базаси мустаҳкамланмаган. Шу сабабли сигирлардан жуда кам сут соғиб олинмоқда. Областьда сут маҳсулотлари етиштириш плани қониқарсиз бажарилмоқда.

Биз аниқлаган камчиликлар колхозчиларнинг умумий йиғилишларида, бригадаларда ўтказилган мажлисларда кенг муҳокама қилинди, ғўза парваришида ва бошқа қишлоқ хўжалик ишларида юз бераётган нуқсонларни тузатиш йўлларини кўрсатиб бердик. Ўзаро текшириш якуни область партия комитетининг 11 июньда бўлган бюро мажлисида ҳам кенг муҳокама қилинди. Мусобақадошларимиз юз бераётган жиддий хато ва камчиликларни тезда тугатишга ва'да бердилар. Биз улардан ғўза парваришидаги ва бошқа дала ишларидаги қолоқликни тезда тугатишни талаб этамиз.

Б. МИРЗАБЕКОВ — Ўзбекистон КП Андижон область комитетининг секретари, ўзаро текшириш бригадасининг раҳбари.

Бригада а'золари:

Ғ. ОХУНОВ — Избоскан район ижроия комитетининг раиси, А. ЙЎЛДОШЕВ — Олтинкўл район партия комитетининг секретари, Ғ. КАМОЛОВ — Ленин район партия комитетининг секретари, О. ХЎЖАЕВ — Марҳамат район партия комитетининг секретари.

СЎНГГИ ПОЧТАДАН

„Чиқса бўлди" тарзида...

Сталин номли Тошкент тўқимачилик комбинати партия, касаба союз ва комсомол комитетларининг органи, кўптиражли **«Сталинчилар овози»** газетаси корхонанинг сиёсий ҳамда ишлабчиқариш ҳаётида катта роль ўйнаши керак. Лекин газета илғор тажрибаларни, техника прогрессини, юқори ишлабчиқариш маданияти учун курашни пропаганда қилмаётир. Газета редакцияси бу масалаларда юзакичилик блан «чиқса бўлди» тарзида иш кўриб келмоқда.

Газетанинг 1955 йил 25 май сонида «Рационализаторлар таклифини ишлабчиқаришга кенг жорий қилайлик» сарлавҳали бошмақола босилган. Бошмақолада 4 ой ичида 200 дан ортиқ рационализаторлик ва ихтиро'чилик таклифлари тушганлиги мақталади, лекин бу таклифлардан бирортаси конкрет олиниб, корхона учун қандай фойда келтириши анализ қилиб берилмайди. Бошмақоланинг танқидий қисмида ҳам тушган таклифларнинг айримлари амалга ошмаётганлиги қайд этилади. Броқ, бу таклифлар қандай таклиф, автори ким, нима сабабдан бу таклифлар ўз вақтида қараб чиқилмасдан, қимматини йўқотиб қўяётганлиги ҳам аниқ кўрсатилмайди.

Газетанинг шу сонида «2-нчи фабрика рационализаторлик ва ихтиро'чилик бўлимининг инженери» ўртоқ Е. Одиловнинг «Бизнинг рационализаторларимиз» сарлавҳали мақоласи босилган. Мақола сарлавҳасини ўқиган кишида рационализаторлар таклифи блан танишиш иштиёқи кучаяди. Аммо мақолани синчиклаб ўқилса ундан ҳечнарса тушинилмайди:

«Пахтани титадиган машиналарни текширучиси И. Пронягиннинг таклифи айниқса корхона учун жуда қимматлидир. У машиналардаги икки express валнинг бир-бирига улайдиган қисми блан пахта титиш машинаси бош барабаннинг шкивини туташтиручи қисмининг мосламасини такомиллаштирди. Бу таклифнинг жорий қилиниши блан асбоб-ускуналарнинг унумдорлиги ортади, айрим қисмларнинг тез ишдан чиқиш вақти қисқартилади...»

Газетхон **«асбоб-ускуналарнинг унумдорлиги»** деган иборадан ҳечқанақа тасаввур ҳосил қилаолмайди. **«Айрим қисмларнинг ишдан чиқиш вақти қисқартилади»** деган жумла эса, газетхонда механизмларнинг ишдан чиқиш муддати тезлаштирилади, деган фикрни ҳосил қилади. Механизмларнинг иш муддатини узайтирмасдан, унинг иш муддатини қисқартириш учун қилинган таклифнинг қандай афзаллити бор? Чаусов, Демидов, Мельников, Вошенкин, Курбатов ўртоқларнинг рационализаторлик таклифлари тўғрисида ҳам ана шундай қуруқ гапдан нарига ўтилмайди. Мақолада йил бошидан бери қанча таклиф тушганлиги, улардан нечтаси ишлабчиқаришга татбиқ этилган, рационализаторлик ва ихтиро'чилик ҳарактининг ривожи ва шу бюронинг фаолияти қандайлиги тўғрисида бирор оғиз ҳам гап йўқ.

Газета саҳифаларида босилаётган бундай суюқ, меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот таннархини камайтириш, технология процессларини такомиллаштириш, социалистик мусобақани кучайтиришга, илғорлар тажрибаси, фан-техника янгиликлари, рационализаторлик ва ихтиро'чилик таклифларини пропаганда қилишга ёрдам бераолмайдиган хабар, мақолаларга редакция нима дер экан?

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

„Юлғич ошналар"

Газетанинг шу йил 18 май сонида юқоридаги сарлавҳа блан фельетон босилиб, унда Ҳамидхон Рашидовнинг ошна-оғайнилар ёрдами блан Қорасув район промкомбинатига директор бўлгани ҳамда маҳсулот ишлабчиқарилишига путур етказилгани ва бошқа камчиликлар танқид қилинган эди.

Ўзбекистон КП Қорасув район комитети ҳамда Ўзбекистон ССР Маҳаллий ва ёқилғи саноати министрлигидан хабар қилишларича, текширишда газетада келтирилган фактлар тасдиқланган. Фельетон Қорасув район партия комитетининг бюро мажлисида муҳокама қилинган ва комбинатнинг ишини тубдан яхшилаш тадбирлари белгиланган. Бюро промкомбинат директори Рашидов ва бош инженер Димонт ўртоқларни хатога йўл қўйгани учун қаттиқ огоҳлантирган, шунингдек қалбаки ҳужжатлар блан давлат пулини ўзлаштирганлардан пулни ундириб олишни талаб этган.

МЕХАНИЗАТОРЛАР БЛАН ҲАМКОРЛИКДА

Сирдар'ё районидаги 2-нчи МТСнинг Охунбобоев номли колхозда хизмат қилаётган моҳир универсалчилари ғўза парваришида юқори кўрсаткичларга эришаётирлар. Айниқса, ўртоқ Сон Харитонов бошлиқ трактор бригадасининг механизаторлари социалистик мусобақани кенг қизитиб, кундалик графикни ортиғи блан бажараётирлар.

Ўртоқ С. Қорабоев ўз агрегати блан кунига 12 — 15 гектар ердаги ғўзани культивациядан чиқариб, иш унумини тобора оширмоқда. У, мавсумда 100 гектар ердаги ғўзани культивация қилиб бериш мажбуриятини олиб, уни шараф блан адо этиш учун барча имкониятлардан тўла ва унумли фойдаланмоқда.

Колхозда хизмат қилаётган механизаторлар колхозчилар блан биргаликда фидокорона меҳнат қилиб, ғанимат кунлардан тўла фойдаланиш учун зўр бериб курашаётирлар. Ҳозир колхоз а'золари ғўзанинг иккинчи парваришини қизғин олиб бормоқдалар.

О. Соатов, А. Ҳасанов, Т. Назаров, Э. Жуманов ўртоқлар бошлиқ бригада а'золари ҳам социалистик мусобақа байроғини тобора баланд кўтармоқдалар. Ўртоқ Ортиқбой Соатов бошлиқ бригада а'золари мусобақада олдинги сафларда бормоқдалар. Улар бу йил 75 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 45 центнердан ҳосил олиш учун астойдил курашаётирлар.

С. ХУДОЙБЕРГАНОВ.

1956 йилда ҳам виставкага қатнашиш учун

Бундан бир неча йиллар илгари бу ерлар ботқоқликлар, қамишзорлардан иборат бўлиб, онда-сонда бўлтак-сўлтак экинзорлар кўриниб қолар эди. Аммо Молотов номли колхоз а'золари давлат томонидан берилган катта ёрдамлардан самарали фойдаланиб, умрбод унумсиз ерларни эгаллаш, уни ҳосилдор ерларга айлантириш учун қат'ий кураш бошладилар.

Зовурлар қазилаб, сизот сувлар қочирилди. Плуг тиши блан бағри ёрилган ер ипакдек эшилиб одам иродасига бўйсунди. Колхозчиларнинг фидокорона меҳнати туфайли илғор агротехника тадбирлари амалга оширилиши натижасида асрлар давомида тўқай бўлиб ётган ерлардан ҳозир мўл пахта ҳосили олинмоқда.

Бу ғалаба туфайли Молотов номли колхознинг кўпгина а'золари 1954 йилда Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасига қатнашиш шарафига эга бўлган эдилар. Улар 1954 йилда янги ерларни ўзлаштириш ва пахтадан мўл ҳосил етиштирганликлари учун 1955 йилда ҳам Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкаси қатнашчиси деган фахрли номни олишга сазовор бўлдилар. Виставка қатнашчилари орасида бригада бошлиғи ўртоқ М. Орипов ҳам бор. У раҳбарлик қилаётган бригада а'золари бултур 40 гектар ернинг ҳар гектаридан давлатга 54,5 центнердан пахта топширишга муваффақ бўлдилар. Шу блан бирга, Кўпайсин Мухиддинов, Қобил Имомов, Шерали Мингбоев, Татьяна Тен ўртоқлар бошлиқ бригадаларда ҳам ҳар гектар ердан 40 — 50 центнердан ҳосил олинди. Улар ҳам виставкага қатнашиш шарафига эришдилар.

Колхознинг айрим звенолари янада зўр ғалабаларни қўлга киритдилар. Масалан, виставка қатнашчилари З. Шокирова бошлиқ звено а'золари ҳар гектар ердан 59 центнердан, Б. Ортиқов, Т. Турдиев, Х. Исаевлар звеносида эса 53, 5 — 54 центнердан ҳосил етиштирилди.

Гулистон районидаги Молотов номли колхознинг илғор бригада ва звенолари ғўзани қунт блан парвариш қилиб, бу йил ўтган йилдагидан ҳам мўл ҳосил етиштириш — 1956 йил виставкасида ҳам қатнашиш ҳуқуқини олиш учун курашмоқдалар.

С. ТОИРОВ.

Адабиёт саҳифаси

Пахтазор осмондай бепоён, кўркам,
Яшил квадратларнинг унда мавжи бор.
Тўрт ёндан ер мағзин юмшатиб ҳардам,
Моторлар тинмайди, кўчат авжи бор.
Яшнайбер пахтазор, қадрдон диёр —
Тоғ-тоғ хирмон уйсин пахта конидан,
Нафис газламалар кийиб, бахтиёр —
Халқимиз шодлансин ўз деҳқонидан.

Раҳмат улуғ партияга

Партиянинг меҳри блан
Яшнади республикам,
Партиямиз азми блан
Ҳаёт бўлди шод-хуррам,
Чўл ўрнида янги, обод,
Шаҳар, қишлоқ қурилди.
Партиянинг меҳри блан
Водида баҳор кулди.
Мирзачўлнинг чиройига
Қойил қолди кенг жаҳон.
Сирдар'ёнинг қирғоқлари
Бугун шифобахш, бўстон.
Пахтазорни гуркиратдик,
Ғайрат қилди юрт-диёр.
Тинмай юксак қанот қоқдик,
Дилда Ватан меҳри бор.
Шунинг учун партияга
Айтамиз минг ташаккур,
Халқимизга бахт келтирган,
Дилларга шодлик, ғурур.
Раҳмат улуғ партияга,
Москва пойтахтга.
Хур ўлкани яшнатамиз,
У доим элтар бахтга.

Шотурсун ҒУЛОМОВ.

Буғдой ўрими

Келди яна
Қулоч ёйиб
Кулиб июнь — ёз ойи.
Ўлкамизнинг буғдойи

Пишди,
Ғуж-ғуж
Бошоқларнинг донаси,
Донларнинг дурдонаси.

Хирмон уйиш
Фронтига
Бўлган каби
Сафарбар,

Шаҳарлар,
Ҳам қишлоқлар,
Совға кутар ўртоқлар,
— Қолмасин — деб бошоқлар.

Кўзғолдик баббаравар.
Йигитларки, кўп ишчан,
Қизларки, шўх ва лобар.
Ҳар минут,
Ҳар он сайин
Урар,
Янчар,
Комбайн.

Буғдойнинг
Ҳар ғарами.
Шаҳарни ва далани
Та'мин этаолади.

Дондан уйиб хирмонлар,
Биз йўллаймиз карвонлар
Пишар қизил ширмонлар
Келиб тотар меҳмонлар.

Ҳаёт қайнар,
Ўрим борар,
Ўроқ ва ше'р
Далада.

Буғдойзорлар
Ишга чорлар
Шу минут,
Шу паллада.

Хайриддин САЛОҲИДДИНОВ.

СЕВГИ ВА ТИНЧЛИК

Сенинг меҳринг қалбимдаги ҳарбир тепишда —
Тор ва оҳанг дўстлигидай қардош, иттифоқ,
Ким билади, балки дерсан: — Биз илк ўпишда
Кам сўзлашдик...
Лекин сўзсиз бахт келди қувноқ.
Биласанми, бўса нима?
У, сўзсиз ғазал;
Ба'зан сукут баландпарвоз ва'дадан афзал.
Биз севгини ёзиб қўйдик дафтаримизга,
Соқчиларнинг найзасидир ошиққа қалам,
Ёки бизнинг қаламимиз аскаримизга
Уйдан келган мактуб қадар азиз, мухтарам.
Истайманки, севгимизга, қўнмасин ғубор,
Ишон: дилда ўзинг ёқиб қўйган туйғу бор.
Севгимизни ўғирлашга қасд этди ёвлар,
Аммо ишққа тегиб синди босқин яроғи.
Коммунизм муҳаббатин тўсолмас ғовлар,
Сочимизни мудом тарар замон тароғи!
Чунки ҳаёт — бу Ватанда
Ўлимдан кучлик.
Баднийтлар гўрга кирар,
Гуркирар тинчлик!
Дерлар: оққуш миниб учар болалар тушда,
Нҳолини қизим дейди ота боғбонлар,
«Эртагача хайр» дейди қуёш ботишда,
Ҳарбир қўйга лақаб қўйган ботир чўпонлар.
Тинч саҳарлар жазмонидир мамлакатимиз,
Тонгга — тўхта, қайтгин! — деяр қайси бетамиз?
Истайманки, шўх термалар яратсин бахши,
Наққош ўйсин гунафшани шинам бинога,
«Хўш, тинчликми?» сўроғига дўст десин: — «Яхши!»
Самарқандда қизлар борсин оқшом кинога.
Истайманки, Ойбек ёзсин улуғвор роман,
Бўз ерларда ўсиб унсин ғалла ва ўрмон.
Истайманки, яхшиликлар қолсин эсдалик,
Йигитга — ишқ,
қарниларга — осойишталик.
Йўқ, ўчмасин Праганинг чароғонлари,
Жангга мажбур бўлмай кезсин албан чавандоз,
Қораймасин Вьетнамнинг қизил тонглари,
Асирликнинг асрларин емирган дам бу —
Шунча танти оққан эмас, ҳечқачон Вампу.
Истайманки...
Аммо истак—курашмак демак.
Бўронларнинг қўшиғига жўр бўлиб куйлаш!
Ҳур халқларнинг қарори бу:
—Иттифоқ, кўмак!
Партиянинг чақириғи:
Фитнага оташ!
Барбод бўлсин одамхўрлик!
Енгсин яхшилик!
Ғолиб бўлсин чин кишилик!
Ўлсин ваҳшилик!

Мақсуд ШАЙХЗОДА

ТАНҚИД ВА БИБЛИОГРАФИЯ

„Ше'рлар" тўплами ҳақида[1]

Яқинда Ўзбекистон ССР Давлат нашриёти шоир Шукур Са'дулланинг «Ше'рлар» тўпламини нашр этди. Шоирнинг бу тўпламига кирган ше'рлар тематик жиҳатдан ранг-баранг бўлиб, уларда улкан, бепоён Ватанимизнинг куч-қудрати, қувноқ ҳаётимиз, бахтиёр ёшлик куйланади, жонажон Коммунистик партия ва Совет ҳукуматимизга миннатдорчилик билдирилади.

Тўпламдаги «Икки дўст» ше'рида рус ва ўзбек болаларининг қувноқ, бахтиёр ҳаёти, улар ўртасидаги иноқлик, тотувлик акс эттирилади. Ше'р характер э'тибори, фикрларнинг содда, равон мисра'ларда жўшқин ифодаланиши, тематик актуаллиги блан бошқа ше'рлардан ажралиб туради. Мазмун ва форма бирлиги мақсаднинг тўла очиб берилишига хизмат этган.

Шукур Са'дулланинг «Ўйинчоқлар» циклидаги ше'рларида пухта образлилик, жўшқинлик, қувноқлик кўзга ташланади. Сатрларни ўқиган китобхоннинг кўз ўнгида ўйинчоқларнинг ҳаракатдаги образи намоён бўладики, бу ёш китобхонга куч, ғайрат, қувноқлик бағишлайди. Шоир болаларнинг орзу ва интилишларини, севинч ва ҳис-туйғуларини тушунган ҳолда уларни ижодий тарзда умумлаштиради:

Тойчоғим бор-учқур от,
Қуралай кўз — тулпар зот.
Эгар-жабдуқ ураман,
Миниб, олға сураман.
Ўзи ёғоч, ёли қил,
Овунчоғим, олға ел!

«Ше'рлар» тўпламидаги «Гулхан ёнида», «Будильник», «Цирк» каби ше'рлар мазмунан чуқур, бадиий пухта ишланган. Бу ше'рлар содда, равон ифода этилиши, тарбиявий кучи, тематик ранг-баранглиги, актуаллиги, болалар ҳаёти ва улар характеридаги муҳим томонларнинг ёрқин бўртдириб берилиши, жозибадорлиги блан ёш китобхонлар диққатини ўзига жалб этади, болаларнинг ҳаётга нисбатан муҳаббат ҳис-туйғусини кучайтиради, эстетик дидини ўстиради.

Лекин тўпламда юқорида қайд этиб ўтилган ютуқлар блан бирга жиддий камчилик ва чалкашликлар ҳам бор. Айрим ше'рлар мазмунан саёз, бадиий бўш. Танланган тема охиригача изчиллик блан очиб берилмасдан, балки юзаки баён этилади. Шоирнинг «Ялқов полвон» ше'ри бунинг далилидир. Ше'рда читтак, айиқ, ит, мушукларнинг уй қуриши кўрсатилади. Шуниси таажжубланарлики, тулки арракаш, я'ни меҳнат блан шуғулланучи сифатида акс эттирилади. Ҳолбуки тулки умуман адабиётда бирор тарзда ижобий образ тариқасида талқин этилгани ма'лум эмас. Тулки ҳамиша ҳаётдаги салбий типларнинг образи ҳисобланади. Шоир бу ўринда ҳалол меҳнат қилучи типлар образи блан маккорона ҳаёт кечиручи типлар образини аралаштириб юборган.

Ёш китобхонлар Шукур Са'дуллани шоир сифатида аллақачонлардан бери биладилар. Чунки шоирнинг бу янги тўпламига қадар «Шоҳиста», «Улуғ шаҳар», «Гулхан», «Бизнинг байрам» ва бошқа тўпламлари нашр этилган эди. Агар шоирнинг янги тўпламига киритилган ше'рларни аввалги тўпламларидаги ше'рларга таққослаб кўрилса, уларни синчиклаб кўздан кечирилса шоирнинг ўз бадиий маҳоратини ошириш устида ишлаётганлиги сезилиб турса ҳам, лекин маҳоратни янада такомиллаштиришга жиддий ҳаракат қилмаганлиги кўзга ташланади.

Бу ҳол шоирнинг аввалги ше'рларидаги бадиий тасвирлар, ибораларнинг механик, статик тарзда янги тўпламга кўчиб ўтишидагина бўлмай, балки янги тўпламга кирган ше'рларнинг бирнечасида бирхил бадиий тасвирий воситалар, ифодаларнинг мавжудлиги блан ҳам изоҳланади. Буни қуйидаги мисолларда кўриш мумкин:

«Мавзолей чўғдай ярқирар»
(«Қизил майдон» ше'ри, бет 10)
«Чўғдай ёниб галстугимиз»
«Қизил алвонлар гўё олов»
(«Халқ байрами» ше'ри, бет 11)
«Тошда ялтирар қуёш»
«Қуёш акс этди ялт-ялт»
(«Янги кўча» ше'ри, бет 31)

Бу ўхшатиш ва тасвирларда ҳечқандай оригиналлик йўқ. Агар сиз бу ўринда бирхил бадиий ибораларнинг такрорланишини кўрсангиз, бошқа ше'рларда бир фикрнинг айнан такрорланганини кўрасиз. Бир фикрнинг ҳадеб қайтарилиши асарнинг мазмунини саёзлаштирган, бадиий қимматига путур етказган. Масалан, шоирнинг «Пахтакор қиз қўшиғи», «Қалдирғоч» ше'рларида бир хил фикр уч-тўрт вариантда қайтарилаберган. Китобхоннинг ғашини келтиручи, зериктиручи бундай қайтариқ фикрлар тўпламдаги «Ёз», «Оқ олтин» ва «Ҳосилот соқчилари» ше'рларида ҳам учрайди. Бу уччала ше'рдаги «Ғўзалар гуллаб, кўсакламоқда» деган фикр мисра'лардаги сўзларнинг ўрнини алмаштириб қўйиш блан такрорланаберган.

Тўпламда «Халқ байрами», «Баҳор куйи», «Сентябрь тонги» сингари умумий тарзда ёзилган қуруқ риторик ше'рлар ҳам бор. Болага воқиабанд, жозибали, унинг юрагини тўлқинлантиручи равон мисрали ше'рлар тақдим этиш керак. Ана шундагина ўқучи бу асарни қизиқиб ўқийди ва уни ўз хотирасида узоқ вақт сақлаб қолади.

Бизнингча тўпламга кирган ше'рлардаги камчилик, чалкашликларнинг асосий сабабларидан бири шоирнинг ўз ижодига нисбатан мас'улиятсизлик блан бефарқ қараши, талабчан бўлмаслиги, ижодий изланмаслиги бўлса, иккинчидан, тўплам редактори П. Муҳаммад'ёрованинг ўз зиммасига юклатилган мас'улиятни сезмаганлиги, шоирдан ше'рларнинг пухта ишланишини талаб этмаганлиги бўлган.

Шоир Шукур Са'дулла бу камчиликларни ше'рларининг қайта нашр этилишида тузатиши, китобхонларнинг дид ва талабига мос келадиган даражада мазмунан чуқур, бадиий пухта бўлишига эришиши керак. Китобхонлар шоирдан юксак ғояли, бадиий етук асарлар кутмоқда. Бунинг учун шоир актуал темани танлаб олиш блангина чегараланиб қолмай, балки ўзининг халқ олдидаги мас'улиятини тубдан тушуниб олиши, ҳаётни чуқур ўрганиб, бадиий маҳоратини тинмай ошириб бориши зарур.

Қудрат ҲИКМАТ,
Сами' РАҲИМ.

[1] Шукур Са'дулла «Ше'рлар», Тошкент — 1955 йил. редактор П. Муҳаммад-ёрова.

Янги режалар

(ОЧЕРК)

I

Колхозчилар ҳисобот-сайлов йиғилишидан чиққанларида қор учқунламоқда эди. Қор парчалари идора деразасидан кўча томонга тушиб турган ёруғликда аланга учқунидай товланиб учарди. Ҳозиргина мажлис бўлган хона аллақачон бўшаб қолган эди. Аммо правление идорасида ўтирган беш-олти кишининг гапи ҳали тамом бўлмаганди. Ҳозиргина кўпчилик қарсак чалиб раисликка сайланган Мирсаид Бобоев эски одатига кўра дераза ёнидаги стулга ўтирди. Уни юқорига, раислик ўрнига таклиф қилишган бўлса ҳам, аммо у, ҳозирча юқорига чиқишни эп кўрмади.

— Шу ер ҳам бўлаверади, — деди у аста ва атрофдагиларга мулойим қараб қўйди.

Шу пайт орага ўнғайсиз жимлик чўкди. Ҳечким юқорига чиқишга рози бўлмади. Бир-бирига яқин ўтиришга илгаридан маслаҳатлашгандай ҳамма қуйидаги стуллардан жой олди.

— Сайловнинг якуни барчамизга ма'лум, — салобат блан сўзларди Мирсаид Бобоев, — кўпчилик бизга мас'улиятли вазифани ишониб топширди. Бу ишончни оқлаш қийин, аммо халқ учун меҳнат қилган кишининг билаги толмайди... Эски правление амалга оширолмаган тадбирларни, улар қилолмаган ишларни биз қилишимиз, колхозчилар, механизаторларнинг ҳозирги йиғилишда айтган танқидий фикрларини ҳисобга олишимиз, улар берган маслаҳатларни амалга оширишимиз керак. Ер тилини ўша ердан ҳосил олалиган деҳқон билади. Мажлисда ким сўзга чиққан бўлса, ернинг шўри ювилмаслиги, натижада кўчат кам бўлиб қолаётганлиги тўғрисида кўп гапирди. Ахир Мирзачўл ерлари учун шундай қилиш айниқса зарурку!

— Айтиладиган гап кўп, — раис чой хўплаб сўзида давом этди,—бугун чарчадик, эртага бригада ва звено бошлиқлари, агроном ва кекса пахтакорлар иштирокида правление йиғилиши ўтказсак. Ўша ерда келишиб олсак?

—Тўғри, бафуржа ўйлаб иш қилган яхши... Аллакимнинг бўғиқ овози эшитилди, кимдир ён соатига қараб қўйди.

Мирсаид Бобоев хонадан энг кейин чиқди, эшикни қулфлади. Бу пайт қишлоқнинг ҳар томонидан хўрозлар овози эшитилар, қор ер бетини оқартириб қўйган эди. Раис ҳечнарса кўролмаса ҳам кўк гумбазига тикилди. Унинг қайноқ юзига тушган қор учқунлари дарҳол эриб дона-дона бўлиб оқиб тушарди. «Қиш нами ер бағрини яйратади, ёққани яхши, қани энди кўрпасини тизза баробар ёпса...» раис кўнглидан ўтказди.

Мирсаид Бобоев яна алланималарни эслади шекилли, уйига етиб келган бўлса ҳам ичкарига кирмай анча вақт айвонда, ҳовлига қараб турди. «Раисликка Бобоев ма'қул», деган сўзни, ундан кейин чалинган гулдурос қарсакни эслади, хурсанд жилмайди ва уй эшигини очиб ичкарига кирди.

Мирсаид Бобоев алла вақтда ётган бўлса ҳам эрталаб барвақт турди. У ўрнида ётаркан, тирсагига таянган ҳолда дераза пардасини тортиб ташқарига қаради. Қор тинган, булутни ёриб чиққан қуёш нури қор бетида жилваланарди. Мирсаид ташқарига чиқиб, атрофга кўз югуртирди, ўзини енгил ҳис этди. У нонушта қилиб, идорага йўл олди.

Катта бир хўжаликка бошлиқ бўлган биринчи кунда киши ўзини ўзгача сезади. Юракда шошиш, ҳаяжонланиш ҳукмрон бўлади. Ахир, колхозда бўладиган катта-кичик воқиа унинг иштирокисиз ўтмайди. Қизнинг турмушга чиқиши, йигитнинг уйланиши раис маслаҳати блан бўлади. Сигир ёки қўй олмоқчи бўлган колхозчи раис олдидан ўтади. Чиқим ёки кирим кассасига ёзилган миллион, ҳатто 5—10 сўмлик ҳужжат раис қўли бўлмаса ўтмайди. Раис хўжаликнинг отаси, қишлоқнинг маслаҳатгўйи!

Мирсаид ана шу фикрларни кўнглидан ўтказиб бораркан, идорага яқинлашиб қолганини билмай қолди. У ерда беш-олти киши раисни кутиб турарди. Эрталабки ишлар — минерал ўғитга машина юбориш, банкка ёзилган чекка қўл қўйиш, маслаҳатга келган колхозчиларга йўл-йўриқ кўрсатиш, уларнинг талабини қондириш, мана шулар бажарилгандан сўнг (бу ҳам икки-уч соатга чўзилган эди) Мирсаид ҳосилот блан далага бормоқчи бўлди.

— Далага дейсизми? — ҳосилот ажабланди.

— Ҳа, далага, учинчи, тўртинчи бригадаларни кўриб келсак... Раис ҳосилотнинг эринчоқлик сезилиб турган юзига тикилди, Улар аста-секин юриб отхонага киришди ва ўзлари от эгарлаб минишди-да раис олдинда, ҳосилот кейин уват бўйлаб далага кетишди. Кечаси блан ёққан қор эриб уер-буер қорайиб қолганди. Отлар дала йўлида тайғана-тайғана олдинга томон интиларди. Раис ҳам, ҳосилот ҳам анча жойгача индамай боришди.

— Қишда ҳам далага чиқишнинг ўзгача гашти бор, — деди раис узоқ жимликдан кейин ва кўзларини қисиб атрофга қаради.

— Қуруқ ғўзапоядан бошқа қанақа гашти бор, ҳозир даланинг, — ҳосилот эриниб жавоб берди, — қаёққа қарасанг қор тагида қолган ғўзапоя кўринади. Сиз бўлсангиз...

— Қолган ишга қор ёғар, деб шуни айтадиларда, Рашидбой,—раис ҳарбир сўзни чўзиб, салмоқлаб гапирарди, —қўшни колхозларда иккинчи чопиққа тушилганда биз биринчи чопиқни энди бошлаган бўламиз, уларнинг ғўзаси гуллаганда бизники шона кўрсатади. Борингки, уларнинг ғўзаси бизникидан 10—12 кун эрта ҳосилга киради. Деҳқончилик шунақа нарсаки, эрта баҳорда кечикдингми, муз чангаллаб пахта теришинг аниқ!

Раис чап томонга сал энгашиб, чўнтагидан папирос қутисини олди, унда бирдона қолган эди. У папиросни лабига қўндирдида, қутини ғижимлаб зовурга иргитиб юборди. Мирсаид бир-икки марта гугурт чақди, аммо изғирин шабада уни ёндирмасди. У отни тўхтатди-да орқасига ярим бурилган ҳолда папиросни тутатиб олди. Бу вақт ҳосилот Рашид Шодмонов ўн-ўнбеш қадам нарига кетиб қолган эди.

Мирсаид Бобоев отини елдириб, ҳосилотга етиб борди. Энди улар уват бўйлаб эмас, ўқариқ оралаб бормоқда эдилар. Икки томондаги далага қараган киши бу ерларда ғўза анча сийрак бўлганлигини кўриб ачинарди. Ахир шундай кенг, текис пайкалда ғўза ҳаккам-дуккам бўлса! Бир қарич ерни бўш қолдирган деҳқон-деҳқон эмас. Мирсаид шу ерларни кўкламда кўрмагани учун ачинди. У ўз участкасидан бошқа ёққа чиқмаганлиги, колхоз бўйича ишни яхшилаш учун курашмаганлигини эслаб ўзини-ўзи койиди.

— Бу аҳволда узоққа боролмайсиз...

Раис бу сўзларни баланд овоз блан айтиб юборди. Алланималарни ўйлаб кетаётган ҳосилот раиснинг гапига дарров тушунолмай, «нега боролмас эканмиз, йўл яхши-ку...» деди. Раис унинг бу гапига кулиб қўйди.

— Мен бошқа йўл тўғрисида ўйловдим, Рашидбой, — Мирсаид изоҳ берабошлади, — я'ни пахтачилик йўли. Мана сиз ҳосилотсиз, мен ҳам бундан бир ҳафта илгари ҳосилот эдим. Ўша пайтда, «Ўз участкамда пахта мўл бўлса бас», деб ўйлаганлигим, демак нотўғри йўлдан кетганлигимни эслаб, у йўлдан юриш фойдасиз эканлигини энди тушиндим. Сизда ҳосил кўп бўлса — менинг обрўйим, менинг пахтам мўл бўлса— сизнинг ҳам юзингиз ёриқ бўлаверкан. Шундай эмасми?

— Шундай -куя, аммо биров учун иккинчи киши ҳаракат қилмайди-ку, — ҳосилот раиснинг мақсадига энди тушунган эди. — Униси ҳам, буниси ҳам пешона тери тўкиб меҳнат қилса катта йўлда, азаматлар юрадиган йўлда учрашиши аниқ!

Этаги зовур тупроғига бориб туташган пахтазор тугагач, нарироқда асрлар давомида ўз бағрига экин уруғини олмаган кенг дашт бошланарди. Улар шу ерда тўхтаб, босиб ўтган йўлларига қарашди. Раис отдан тушиб, тизгинни билагига ўтказиб, қор босиб ётган далага оралади, ҳосилот ҳам унинг кетидан борди.

— Мана, қўраяпсизми, — раис икки туп ғўза орасини қадамлаб кўрсатди, — бир метрдан ортиқ келади, даламизда ғўза тупи кам бўлса, омборда ғалла ҳам, кассада пул ҳам кам бўлади. Ғўза тупи етарли бўлсин деган киши, айниқса бизнинг шароитда, даставвал ернинг шўрини ювади...

— Тўғри айтдингиз раис, — ҳосилот Мирсаиднинг фикрига дарров қўшилди, — шўрни қор-ёмғур суви ювиб юборади деб, нотўғри ўйлар эканмиз. Қор қалин тушган йили ҳам кўчатни текислай ололмаймиз. Қишда муз ёриб, сув кечсак, кузда мириқиб пахта теришимиз аниқ.

— Далага юринг, дейишимнинг бойиси ҳам шу эди, Рашидбой, — мана энди кўрдингиз, ҳарбир бригадада 4 — 5 кишини яхоб беришга ажратиш, уларни иссиқ кийим блан та'минлаш керак...

Мирсаид Бобоев ғўзапоя учларини чимдиб олиб ковшаниб турган отига минди. У ҳосилот блан ёнма-ён бораркан, гап қотди:

— Азаматлар учрашадиган йўлдан юрган киши ютади, чап берган ютқизади...

Ҳосилот мийиғида кулиб қўйди, у ўз сўзининг раисга ма'қул тушганидан хурсанд эди.

— Квадратлар шу ерларга ярашади-да, Рашидбой, — раис гапни бошқа томонга бурди, — бу йил ғўзаларимиз икки томонлама ишланади.

— Кўрмагунча ишониш қийин-да, Мирсаидака, — ҳосилот раисга қаради, — хаёлимда трактор кўндалангига юргизилса ҳамма ғўзани кесиб кетаётгандай...

— Қизиқсиз, Рашидбой, — раис кулиб жавоб берди, — тожик ҳамкорларимизнинг ғўзаси кесилаётгани йўқ-ку, нима, бизнинг тракторларимиз уларникидан бошқачами?

— Ҳалиги айтгандай, қўз қўрқоқда... —Ҳосилот қизариб кетди. — Деҳқоннинг ишини енгиллаштирадиган тадбир бўлса-ю мен ботинолмасам... — у кўнглидан ўтказди.

— Квадрат биз сингари кучи кам колхозларга, айниқса қўл келади, — Мирсаид ишонч блан сўзларди. — Ахир бир киши тўрт гектар ердаги ғўзани чопиқ қилиши лозим. Агар «универсал» икки томонга уч марта юриб берса, колхозчининг кетмон урадиган жойи оз қолади. Бу бизнинг биринчи ютуғимиз —оғир меҳнат енгиллашади.

Мирсаид Бобоев тожик пахтакорларининг катта майдонларда ғўзани квадратлаб ўстираётганлари, кам меҳнат сарфлаб, мўл ҳосил олаётганлари, ҳар йили планни бажараётганлари тўғрисида сўзларкан, «бу йил биз ҳам, албатта, шундай қиламиз», деб қўшиб қўйди. Раис шу сўзларни айтаркан, унинг кўзида ишонч барқ уриб турарди.

Ҳосилот раисни идорада қолдириб, ўз уйига кетаётганда кўнглидан ўтказди:

— Тузган режаси айни муддао, янгиликка интилган раҳбарга эргашган киши азаматлар юрадиган катта йўлга, албатта чиқади. Бизнинг далаларда ҳам квадратлар бўлади!

С. МАҲКАМОВ,
М. ЯҲ'ЁЕВ.
Сирдар'ё районидаги «Коммунизм» колхози.

Сатира ва Юмор

ФЕЛЬЕТОН

Қўзихўр Матқўзи

Бир совлиғу, беш қўзи
«Йўқолган эмиш ўзи».
Акт тузиб панада —
Пул санармиш Матқўзи.

Мана бошлиқ Қўзивой,
Пулни санар, оғиз мой,
Йўқолган қўй-қўзилар
Чўнтагидан олди жой.

— Хўш, нега беш қўзи йўқ?! —
Дўқ уради чўпонга,
— Олдиргансан бўрига, —
Дейди чўпон Омонга.

«Кучи етиб ёмоннинг
Ёпалоққа» шу оннинг —
Ўзидаёқ паттаси
Тегди чўпон Омоннинг.

Келди янги бир чўпон
Матқўзига қадрдон.
Чўпон чопонин кийган
Асли қаллоб, бевиждон.

Сўйилди қўй семизи
Йўқотилди тез изи.
«Бўри еган» деб актни
Тузди яна Матқўзи.

Қўйлар ҳазм бўлди жўн,
Бўлди ҳазм ҳатто жун.
Киши билмас бозорга
Чиқди жун ҳам нафс учун.

* * *

Қўзиларнинг қиссаси —
Бошлиқ қўшган «ҳиссаси».
Чиқиб қолар бу найранг,
Ўғирликнинг ҳам миси.

Ўткир РАШИД.

Дайди ўрдакча

(МАСАЛ)

Ўрдаклар тўқайда йиғилиб бир кун,
Ғақ-ғақлашиб ўтказишди зўр йиғин.
Бошлиқ деди:
— Бузилмоқда орамизда интизом,
Ба'зилар бўлипти қўпларга бадном,
Чипор ўрдакча устидан арзлар бор:
Лойхўракни қувлаб қилармиш безор.
Тумшуқ суқиб тус товуқ уясини-
Бузар эмиш, қўрқитиб жўжасини,
Бошқа бир ўрдак:
— Парвоз қилсак ўзи ёлғиз учади,
Ёлғонни ҳам сув ўрнида ичади...

Чидолмади ортиқ чипор онаси:
(Четда бўзрайиб турарди боласи)
Ёлғизгинам нима қилди сизларга?!
Гап тегдими сиздек бетамизларга!
Қоч, булардан, кўзим қораси эркам,
Мен бор қўрқма, бироз «шўх»сан ема ғам.
Она-бола кўпнинг сўзини олмай
Юраберди ўзи билгандан қолмай,
Кунда одат дайдиб юриш чипорга,
Жанжал, уруш ҳар қуш блан бекорга.
Кичик ўрдакчаларни чўқиб ўтар,
Озор бериб ба'зисин йўлин тўсар,
Ҳаддан ошиб, ҳечкимни у менсимас,
Онаси ҳам «оппоғи»га индамас.
Ёз кунлари ўрдаклар хабарлашиб,
Катта кўлга йўл олдилар ўйнашиб.
Шу кун ҳамма хурсанд эди сайрда,
Ўжар чипор сўзлар эди нарида.
Бирдан сезди овчи шарпасин бошлиқ
Ва қичқириб, учишга берди буйруқ,
Барча ўрдак ҳавога кўтарилди.
Чипор эса — «ҳа қўрқоқлар» деб кулди,
«Ботир Ўрдак» ёлғиз тушиб нишонга
Кўл четида якун ясалди жонга.

* * *

Ёмонликнинг илдизидир қинғир йўл,
Унитмагин кўпчиликни, бирга бўл.

А. ЗАЙНИТДИНОВ.

Улуғ халқ тўғрисида китоб

Четэл адабиёти нашриёти Жавахарлал Неруннинг «Ҳиндистоннинг кашф қилиниши» деган китобини нашр этди. Бу китобнинг нашр этилиши бизнинг мамлакатимиз маданий ҳаётида катта воқиадир. Бизнинг мамлакатимиз ҳинд халқининг тарихига ва маданиятига хамиша ғоят қизиқиб келган эди, бу халқнинг озодлик ва мустақиллик учун олиб борган қаҳрамонона курашига хамиша чин кўнгилдан хайрихоҳлик кўрсатилиб келинган эди.

Автор китобнинг русча нашрига шу йил май ойининг охирида ёзган сўз бошисида бундай дейди:

«Менинг «Ҳиндистоннинг кашф қилиниши» деган бу китобимнинг рус тилига таржима қилинганлиги блан ўзимни бахтли ҳисоблайман. Бу китоб бундан ўн икки йил муқаддам, мен тюрмада бўлган вақтимда, ер юзининг катта қисмида эса уруш авж олиб турган пайтда ёзилган эди. Китобда менинг ўша вақтдаги кайфиятларим ва фикрларим акс этган.

Кейинги ўн йил мобайнида жаҳонда катта ўзгаришлар рўй берди ва биз, менингча, бу асрнинг қирқинчи йиллари бошидан бери анча олға кетган бўлсак керак, деб ўйлайман. Лекин бу китобда, асосан Ҳиндистоннинг узоқ ўтмиши баён қилинади ва эхтимол, бу китоб мана шу қадимий мамлакатнинг тарихини тушунишни бирмунча осонлаштириши мумкин. Бу китоб Ҳиндистоннинг ҳозирги замон авлодига та'сир ўтказган воқиалар тўғрисида бирмунча тасаввур ҳосил қилишга ҳам ёрдам бериши мумкин».

626 бетдан иборат бу катта китоб бобларининг анчагина қисми Ҳиндистоннинг узоқ ўтмишига бағишланган. Китобнинг тарихий боблари Ҳинд дар'ёси водисида—Мохенжодаги энг қадимий цивилизация ёдгарликлари бўлган Даро (Синд) ва Хараппе (Ғарбий Панжоб) ёдгорликларининг жуда кўп қолдиқларини тасвирлаб бериш блан бошланади. Авторнинг ёзишича, беш минг йилдан кўпроқ вақтдан бери бу ёдгорликлар қум ва тупроқ қатламлари остида қолиб келган, фақат асримизнинг ўттизинчи йилларидагина шу ёдгорликларни топиш мумкин бўлган. Бу ёдгорликлар эндигина туғилиб келаётган цивилизация намуналари бўлмай, таркиб топган, ўзининг кўп асрли тарихига эга бўлган, «Эрон, Месопотамия ва Мисрдаги ўзи сингари цивилизациялар блан боғланган ўша вақтда мазкур мамлакатлар блан савдо муносабатларида бўлган ва ба'зи жиҳатлардан ўша цивилизациялардан устун бўлган» мамлакат цивилизациясининг намуналари эди.

Неру кўпгина мисоллар келтириб, қадимги Миср, Месопотамия ва Эрон маданияти каби ҳинд халқининг қадимги маданияти ҳам жаҳон цивилизациясининг манба'ларидан бири бўлган, деган фикрни исботлайди. «Бизларнинг кўпчилигимиз ўқиб чиққан ва асосан инглизлар томонидан ёзилган Ҳиндистон тарихи, — дейди Неру, — одатда инглизлар ҳукмронлигини ҳартомонлама мақташ ва кўкка кўтаришдан иборат бўлиб, бизнинг мамлакатимизда бундан олдинги минг йиллар давомида рўй берган воқиаларни, гарчи озмоз пардаланган ҳолда бўлса ҳам, ҳарҳолда жирканиб ёзишдан иборат китоблар бўлган эди».

Китобнинг тарихий бобларида Ҳиндистондаги диний ва фалсафий ақидаларнинг — индуизм, буддизм, жайнизм ақидаларининг туғилишига, шунингдек тоифалар (касталар)нинг пайдо бўлишига анча ўрин берилган.

Китобда мамлакат тарихининг веди даври муфассал баён қилинган. Қадимий ҳинд адабиёти ёдгорликларидан бири бўлган веди ёдгорлиги номидан олиниб, тарихнинг бу даврига шундай ном берилган. Бу ёдгорликда уруғ тузуми давридаёқ пайдо бўлган ҳамма ше'рлар ва прозада баён қилинган афсоналар, диний ақидалар тўпланган. «Ведилардан бири бўлган «Ригведа», — деб ёзади автор, — инсониятга ма'лум бўлган энг қадимий китобларнинг бири бўлса керак. Бу китобда биз инсон ақлининг дастлабки ифодаларини, оташин ше'риятни, табиат гўзаллиги ва сирлари олдидаги бош эгишини кўрамиз».

Халқ генийси ижодиётининг натижаси бўлган икки адабий нодир асар— «Рамаяна» поэмаси ва қадимий эртакларнинг «Махабхарата» деган умумий ном остида ма'лум бўлган тўплами талантли ва меҳнатсевар ҳинд халқи маданияти тарихида ажойиб даврни ташкил қилади. «Махабхарата» тўпламида юз мингга яқин байт бор. Бу икки асар, деди Неру, буддизмга қадар бўлган даврда, я'ни эрамиздан VI аср аввал вужудга келган бўлса керак. «Махабхарата», — деб ёзади Неру, «Жаҳоннинг энг улуғ китобларидан биридир». «Шу нарсани айтиб ўтиш диққатга сазовордирки, — деб давом қилади автор, — ҳатто бутун дун'ёни ўз ичига олган даҳшатли уруш кунларида ҳам рус шарқшунослари «Махабхарата»нинг русча таржимасини нашр этдилар. Шу муносабат блан шуни эслатиб ўтиш керакки, Пушкиннинг устози В. А. Жуковский «Махабхарата»даги ажойиб поэмалардан бири бўлган «Наль блан Дамаянти» поэмасини ўтган асрдаёқ рус тилига таржима қилган эди.

Эрамизнинг бошларида Ҳиндистонда театр бўлганлигини, астрономия, математика соҳасида анчагина муваффақиятлар қўлга киритилганини кўрсатувчи фактлар ҳинд халқининг маданияти юксак даражада бўлганлигидан, бу халқнинг донишмандлигидан далолат беради. Ҳозирги замон арифметикаси ва алгебрасининг асослари қадимги Ҳиндитонда вужудга келганлиги ҳозирги вақтда э'тироф қилинган фактдир, деб ёзади Неру. Шу муносабат блан китобда улуғ француз математиги Лапласнинг айтган ажойиб сўзлари келтирилган. «Ҳиндистон, — деб ёзган эди Лаплас, — ҳамма рақамларни ўнта белги воситаси блан ифодалашнинг ғоят оқилона методини яратган мамлакатдир, шу блан бирга ҳарқайси белгининг миқдорни ифодалашидан ташқари, унинг жойланиши ҳам аҳамиятга эгадир».

Китобда Ҳиндистоннинг ўрта асрдаги тарихи инглизлар мамлакатга бостириб кирган вақтларгача баён қилинади. Инглизлар ҳукмронлигининг охирги икки асрига бағишланган саҳифалар улуғ халқнинг бошига тушган фожиаларни, бу халқнинг четэл босқинчиларига қарши олиб борган курашини ғоят та'сирли қилиб ҳикоя қилади. Шу блан бирга автор ўша очкўз четэл босқинчилари оддий инглиз халқи эмас, Шекспир блан Мильтон Англияси эмас, балки, инглиз халқини жиловлаб олган, ҳинд халқига нисбатан эса зарра одамгарчилик қилмаган шахслар эканлигини кўрсатиб ўтади.

Жавахарлал Неру китобида келтирилган фактлар империалистик йиртқичларни шармандаю-шаримсар қилади.

Неру Ҳиндистонда инглизларнинг қилган ҳукмронлиги тўғрисида гапириб, Эдуард Томпсоннинг қуйидаги сўзларини келтиради: «Британия Ҳиндистонининг (Инглизлар ўша вақтда Бенгалияга шундай деб ном берган эдилар, — И. А.) илк тарихи виждонсизлик блан бойишнинг жаҳон рекорди дейиш мумкин». Виждонсизлик блан бойиш йўли ҳақиқатда тўғридан-тўғри таловчиликдан иборат бўлиб, 1770 йилда Бенгалияда бўлган даҳшатли очлик мана шу таловчиликнинг бевосита натижасидир. Ўша очлик йилининг ўзида бирнеча ўн миллион кишидан иборат бўлган аҳолининг учдан бир қисми ҳалок бўлган эди. Ўшандан бери бутун Ҳиндистонда бўлгани каби Бенгалияда ҳам очлик йиллари бўлиб туриши доимий тусга кирди.

Ҳиндистон қадим вақтлардан бери ўзининг тўқимачилик ҳунари блан машҳур эди. Ҳиндистон ўзининг газламалари блан деярлик бутун Шарқни та'минлаб келган. Британия Ост-Индия компанияси Ҳиндистонда ўрнашиб олгандан кейин кўп кишилик ҳунармандлар синфини деярлик йўқ қилиб юборди, чунки улар ишлаб чиқарган молларни Ҳиндистондан бошқа мамлакатларга чиқариш тақиқланган эди. Аммо, Англияда машиналарда ишлаб чиқарилган газлама мамлакатни тўлдириб юборди. Неча миллион кишидан иборат бўлган ҳунармандлар синфининг тугатилиши натижасида ишсизлик ҳаддан ташқари кўпайиб кетди. Ҳатто Ҳиндистон генерал-губернатори лорд Вентинк 1834 йилда бундай деб ёзган эди: «Савдо-сотиқ тарихида бунга ўхшаш офат сра бўлмаган дейиш мумкин. Ҳиндистон текисликлари тўқувчиларнинг суяклари блан қопланди». Империализм, дейди Неру, фақат шундай методлар блангина иш олиб бориши мумкин. Акс ҳолда у империализм бўлмай қолади.

Ҳиндистон тобора кўпроқ аграр мамлакатга айланаберди, Англия экономикасининг хомаш'ё манба'и бўлиб қолди. Автор буни бирқанча рақамлар блан кўрсатиб беради. Ўтган асрда илғор капиталистик мамлакатларнинг ҳаммасида қишлоқ хўжалигида машғул бўлган аҳолининг саноатга кўчиши рўй берган бўлса, Ҳиндистонда, аксинча, саноат блан машғул бўлган аҳоли қишлоқ хўжалигига кўчаберди. XIX асрнинг ўрталарида мамлакатдаги аҳолининг қарийб 55 проценти қишлоқ хўжалигига қарам бўлиб қолди. Иккинчи жаҳон уруши бошланган пайтда эса бу процент 74 га етди. Инглиз империализмининг «маданият ўрнатиш фаолияти» натижаларидан бири, мана шундан иборатдир.

Мустамлакачи давлатлар ҳинд халқини ирқий камситиш йўли блан хўрладилар. Биз, Ҳиндистонда, деб ёзади Неру, инглизлар ҳукмронлик қилабошлаган даврдан бери ирқчиликнинг ҳамма шаклларини яхши билиб олдик. Бу ҳукмронликнинг бутун идеологияси «ҳоким халқ» ва ҳукмрон ирқ идеологияси эди.

Ҳинд халқи мустамлака қуллигига ҳеччачон, ҳечбир пайт тоқат қилиб қараб турган эмас. Неру ёрқин мисоллар келтириб, Ҳиндистоннинг эрксевар мард халқи миллий мустақиллик учун қандай курашганлигини, золимларга қарши қандай қўзғолонлар кўтарганлигини кўрсатиб беради. Мана шу қўзғолонларнинг бири бўлган 1857 йилги улуғ қўзғолонни инглиз империалистлари ҳақиқатан ваҳшиёна шафқатсизлик блан бостирдилар. Авторнинг айтишича, инглизлар хотин-қизларни, чолларни ва болаларни «қишлоқларда ўтга солиб бемалол ёқаберган» эдилар.

Лекин террор улуғ халқнинг озодликка бўлган иродасини букаолмади. Бу халқнинг четэл золимларига қарши кураши Улуғ Октябрь социалистик революциясидан кейин айниқса кучайиб кетди. Нерунинг уқтириб ёзишича, бу революция «инсоният жамиятини анча олға силжитди ва асло ўчириб бўлмайдиган ёрқин алангани ловиллатди. Бу революция янги цивилизациянинг шундай пойдеворини қурдики, жаҳон эндиликда фақат мана шу цивилизация сари бориши мумкин».

Китобнинг биринчи ва охирги боблари иккинчи жаҳон уруши алангаси гуркираб турган ўттизинчи йилларга ва қирқинчи йилларга бағишланган. Неру ўз китобининг бу бобларида Совет Иттифоқининг илҳомбахш намунасини бирнеча қайта тилга олади. «Руслар янги халқ эмас, — деб ёзади у. — Броқ улар эскиликка қарши шиддатли кураш олиб бориб, уни тамомила улоқтириб ташладилар, сўнгра онадан янги туғилгандек бўлиб, ўзларини кўрсатдилар. Тарихда бу хилдаги ишлар шу дамгача бўлмаган эди. Руслар яна ёшардилар ва эндиликда улар ҳақиқатан ҳам ажойиб ғайратга ва ҳаётий кучга эга бўлиб қолдилар... Русларнинг ибратли ишлари шуни кўрсатадики, халқ ўзига янги ҳаётий куч бериши ва яна ёш бўлиб қолиши мумкин...» Неру китобининг бошқа бир жойида ўз мамлакатининг тақдири тўғрисида гапириб қуйидагиларни ёзади: «...Бизнинг кўз олдимизда Совет Иттифоқи ибрат бўлди. Совет Иттифоқи урушлар ва граждан урушлари блан ўтган йигирма йилча давр ичида ва, дастлабки қарашда, асло енгилмайдиган бўлиб кўринган қийинчиликларга қарамай, жуда катта муваффақиятларга эришди».

Иккинчи жаҳон уруши йилларида ҳинд халқининг ҳаётидаги фожиона манзаралар Неру китобида баён қилинади. Иккинчи жаҳон уруши йилларида Ҳиндистонда шундай катта очлик бўлдики, инглизлар ҳукмронлик қилган 170 йиллик даврда бўлган очликларда шу қадар кўп халқ қирилмаган эди. Фақат Бенгалиянинг ўзидагина 1943—44 йилларда 3,4 миллион киши очликдан ўлди. Бу очлик, деб ёзади автор, табиий офатлар ва уруш операциялари натижасида бўлмади, балки, инглиз ҳукмронлигининг банкротликка учраганлиги натижасида рўй берди; бундай очликнинг рўй беришини олдиндан билиш ва унинг олдини олиш қийин иш эмас эди, лекин бу очликнинг олди олинмади. Калькутта кўчалари очдан ўлган кишиларнинг ўликлари блан қопланди, аммо ҳарбий заказлар ва ғалла спекуляцияси блан тобора кўпроқ бойиб бораётган «олий жамият»га мансуб бўлган ўн минг кишининг ҳаёти айш-ишрат блан ўтди, улар катта-катта зиёфатлардан бўшамадилар, хилма-хил ўйин-кулгилар ва томошалар блан вақт ўтказдилар.

Неру фашист агрессорларини тинчитиш сиёсати деган сиёсатни ўтказиб келган Ғарб давлатларидаги империалистик давлатларни фош қилиб ташлайди. Бу сиёсат, деб ёзади Неру, ўша империалистик доираларнинг «Гитлердан қўрққанликларинигина кўрсатиб қолмасдан, шу блан бирга уларнинг Гитлерга зимдан қойил бўлганликларини ҳам кўрсатар эди». Китоб авторининг та'кидлаб ёзишича, Ғарб давлатларининг раҳбарлари эскиликни абадийлаштириш учун курашаётганликлари уруш давомида тобора аниқ ва равшан бўлиб қолаберди. Гитлерга қарши коалиция халқлари фашизм келтираётган оқибатларга қарши курашиб, демократия учун ўз жонларини фидо қилаётган бир вақтда империалистик доираларнинг Черчилль типидаги раҳбарлари эскиликни, я'ни империалистик зулм системасини сақлаб қолишни ва мустаҳкамлашни ўз олдиларига мақсад қилиб қўйган эдилар.

Уруш давомида, Германиядаги фашизмнинг тор-мор келтирилганлиги, фашистлар Италияси ва милитаристик Япониянинг тор-мор келтирилганлиги империализмни заифлантириб қўйди ва шу блан бирликда мустамлака халқларининг, шу жумладан Ҳиндистон халқининг ҳам озодлик учун олиб бораётган кураши янги босқичга кўтарилишига ёрдам берди. Броқ, Англия империализми Ҳиндистондаги ўзининг ҳукмронлигини мустаҳкамлаб олиш учун ҳамма чораларни кўрди. Бунинг учун Англия империализмининг бошлиғи Черчилль айниқса кўп тиришди. Ҳинд халқининг миллий мустақиллик бериш тўғрисидаги талабига жавобан Черчилль мағрурона жавоб бериб, «Мен Британия империясини тугатишда раислик қилиш учун корольнинг биринчи министри бўлган эмасман» деб айтди. Инглиз лейбористларининг раҳбарлари, деб ёзади Неру, «империяга ўзларининг садоқатлик эканликларини намойиш қилиб кўрсатишда бошқалардан кейинда қолмаётганликларини исбот қилишга интилиб Черчилльнинг шу гапини қувватлаган эдилар».

Броқ, урушдан кейин Ҳиндистондаги халқ оммасининг империализмга қарши ҳаракати шу қадар кенгайиб кетдики, Англия империализми мамлакатни икки қисмга — Ҳиндистон блан Покистонга сун'ий равишда бўлиб юбориб, сўнгра Ҳиндистонга доминион ҳуқуқини берди. 1950 йилда Ҳиндистон Республика, деб э'лон қилинди. Қарийб икки аср давомида озодлик учун курашиб келган халқ миллий мустақилликка эришди ва Англия ҳукмронлигининг оғир меросини тугатишга енгини шимариб киришди.

Неруннинг китобида улуғ ҳинд халқини билишга ёрдам берадиган кўпгина қимматли материал бор. Броқ, совет китобхони мана шу қизиқиб ўқиладиган китобда авторнинг ба'зи ижтимоий ҳодисаларни фанга хилоф позицияларига таяниб изоҳлашга уринган ба'зи фикрларига қўшилаолмайди. Жумладан, китоб автори синфий курашни инкор қилган ва ижтимоий тараққиётда айрим синфларнинг ролига нотўғри баҳо берган.

Жавахарлал Неруннинг китоби совет китобхонининг яна кенг халқаро майдонга чиққан ва мустаҳкам тинчлик учун, демократия учун, халқаро вазиятдаги кескинликни юмшатиш учун курашда катта роль ўйнаётган улуғ ҳинд халқининг тарихини яхшироқ билиб ва тушуниб олишига имконият беради. Ҳиндистон Республикаси Бош министри ёзган китобнинг Совет Иттифоқида нашр этилганлиги социалистик Ватанимиз халқлари блан Ҳиндистон халқлари ўртасидаги дўстлик алоқаларини мустаҳкамлашга хизмат қилади.

И. АРТЕМОВ.

Эстрада томошалари

Яқинда Ўзбек Давлат эстрадасининг ижодий коллективи тайёрлаган янги программани томошабинларга тақдим этди. Икки бўлимдан иборат бўлган бу программада эстраданинг энг яхши ижодий кучлари қатнашмоқда. «Рухсат этинг, таништиришга!» деб аталган биринчи бўлимдаги номерлар бир сюжет асосида бирлаштирилган. Бунда ўзбек халқ куйлари ҳам, рақслари ҳам, акробат ўйинлар ҳам, хореографик номерлар ҳам, сатирик интермедиялар ҳам бор. «Ҳикоя ҳақида ҳикоя» сатирик номери, ўзбек қизлари ижро этган ҳинд рақси ва «Гул ўйини», М. Мирзаев рубобда чалган «Гул» куйи ва бошқа номерлар томошабинларга манзур бўлди. **Суратда:** (чапда) эстрада солистларидан **З. Раҳматуллаев, Т. Юнусова** ва **Д. Абдуллаева** ҳинд рақсини ижро этмоқдалар. (Ўнгда) эстрада ансамблининг чиқиши.

Н. Меламед фотолари.

Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Жавахарлал Неру Москвадан жўнаб кетди

Расмий визит блан Совет Иттифоқига келган Ҳиндистон Республикасининг Бош министри, ташқи ишлар министри Жавахарлал Неру, унинг қизи Индира Ганди, Ҳиндистон Республикаси ташқи ишлар министрлигининг бош секретари Н. Р. Пиллаи, Ҳиндистон Республикаси ташқи ишлар министрлиги Европа бўлимининг мудири А. Хусайн 11 июньда Москвадан Сталинградга жўнаб кетдилар.

Ҳиндистон Республикасининг СССРдаги фавқулодда ва мухтор элчиси К. П. Ш. Менон ва Ҳиндистон Республикаси элчихонасининг биринчи секретари П. Н. Кауль ҳам ҳиндистонли меҳмонлар блан бирга Сталинградга жўнаб кетдилар.

Бош министр Жавахарлал Неруни Сталинградга СССР Ташқи ишлар министрининг биринчи ўринбосари В. В. Кузнецов, Совет Иттифоқининг Ҳиндистон Республикасидаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси М. А. Меньшиков, СССР Ташқи ишлар министрлиги протокол бўлимининг мудири Ф. Ф. Молочков кузатиб борадилар.

Марказий аэродромда меҳмонларни СССР Ташқи ишлар министрининг биринчи ўринбосари А. А. Громико, Москва Совети ижроия комитетининг раиси М. А. Яснов, СССР Ташқи ишлар министрлиги протокол бўлими мудирининг ўринбосари А. Н. Капустин, совет ва четэл мухбирлари кузатиб қолдилар.

Аэродром Ҳиндистон республикаси ва Совет Иттифоқи давлат байроқлари блан безатилган эди.

СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Совет Иттифоқи Телеграф Агентлиги (ТАСС)нинг таклифига мувофиқ келган ва ҳозирги вақтда Москвада турган ҳинд журналистларининг бир группаси ҳам Ҳиндистон Республикасининг Бош министри блан бирга Сталинградга жўнади. (ТАСС).

Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Жавахарлал Неру Сталинградга келди

СТАЛИНГРАД, 11 июнь. (ТАСС). Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Жавахарлал Неру бугун Сталинградга келди. У блан бирга унинг қизи Индира Ганди, Ҳиндистон Республикаси Ташқи Ишлар Министрлигининг бош секретари Н. Р. Пиллаи, Ҳиндистон Республикаси Ташқи Ишлар Министрлиги Европа бўлимининг мудири А. Хусайн, Ҳиндистон республикасининг СССРдаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси К. П. Ш. Менон ва Ҳиндистон республикасининг СССРдаги Элчихонасининг биринчи секретари П. Н. Кауль келдилар.

Бош министр Жавахарлал Неруни СССР Ташқи Ишлар министрининг биринчи ўринбосари В. В. Кузнецов, СССРнинг Ҳиндистон Республикасидаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси М. А. Меньшиков, СССР Ташқи Ишлар Министрлиги Протокол бўлимининг мудири Ф. Ф. Молочков кузатиб келдилар.

Ҳиндистон Республикаси ва СССР давлат байроқлари блан безатилган аэродромда Бош министрни ва унинг ҳамроҳларини меҳнаткашлар депутатлари Сталинград шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси С. И. Шапуров, КПСС область комитетининг биринчи секретари И. Т. Гришин, меҳнаткашлар депутатлари область Совети ижроия комитетининг раиси И. С. Панькин, область касаба союзлари Советининг раиси А. А. Вдовин, шаҳар Совети раисининг ўринбосари М. Н. Сомова, жамоатчилик ва матбуот вакиллари кутиб олдилар.

Шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси С. И. Шапуров Бош министр Жавахарлал Неруни Сталинград меҳнаткашлари номидан қизғин табриклади.

Жавахарлал Неру самимий кутиб олганликлари учун бу ерга тўпланганларга миннатдорчилик билдирди ва Сталинградда бўлиш шарафига муяссар бўлганидан жуда хурсанд эканлигини айтди. Сталинграднинг шуҳрати ва номи, деди Неру, бутун жаҳонга ма'лумдир. Бу шаҳарда сиз уруш давридагина эмас, шу блан бирга тинчлик йилларида ҳам ўз қаҳрамонликларигизни кўрсатдингиз.

Неру қўшимча қилиб айтдики, у Сталинградга шаҳар блан танишиш учунгина эмас, балки Сталинградлиларга ўз ҳурматини изҳор этиш учун ҳам келган.

Тўпланганлар Неруни қизғин табрикладилар. Пионерлар унга ва унинг қизи Индира Гандига очилиб турган гул дасталарни тақдим этдилар. Аэродромдан шаҳарга бориш йўлида Ҳиндистон Республикасининг Бош министрини қаҳрамон шаҳар аҳолиси самимий кутиб олди.

Шу блан бирга Сталинградга ТАСС таклифи блан СССРда меҳмон бўлаёттан Ҳиндистон журналистларининг бир группаси ҳам келди.

Руминия сан'ат усталарининг Ўзбекистондаги гастроли

9 июньда Ўзбекистон пойтахтида Руминия опера ва балет театрининг солистлари, Бухарестда бўлган ёшлар ва студентлар халқаро фестивалининг лауреатлари Иринэль Личиу ва Габриэль Попескунинг гастроли тамом бўлди.

Румин артистлари Тошкентда бўлган вақтларида «Мис чавандоз» балет спектаклида қатнашдилар. Навоий номли Ўзбек опера ва балет театрида уларнинг иштироки блан бу балет икки марта кўрсатилди. Меҳмонлар асосий рольларни — Параши ва Евгения рольларини ижро этдилар. Артистлар спектакльдан бўш вақтларида ўзбек халқининг сан'ати блан танишдилар. Иринэль Личиу ва Габриэль Попеску республика сан'ат ходимлари блан учрашдилар, уларга ўз Ватанида хореография сан'атининг ривожланиши ҳақида, Совет Иттифоқи блан Руминия ўртасида маданий алоқаларнинг мустаҳкамланаётганлиги ҳақида гапириб бердилар.

Иринэль Личиу Тошкентдан жўнаб кетиш олдидан ЎзТАГ мухбири блан суҳбатлашиб, ўзининг Ўзбекистон ССРда бўлган вақтида олган таассуротларини гапириб берди.

— Ўзбекистон, — деди Иринэль Личиу,—бизда қувончли таассурот қолдирди. Биз маҳаллий халқ сан'атининг юксак босқичда турганлигига жуда қаттиқ ишондик. Биз буерда а'ло даражада ижро этилган балет ва опера спектаклларини кўрдик. Бу спектаклларда ажойиб артистлар қатнашди.

Биз ўз композиторимиз Джорджи Энеску «Румин рапсодияси»нинг Ўзбекистон давлат филармонияси симфоник оркестри томонидан ижро этилишини жуда завқланиб тингладик. Бу—совет дўстларимиз румин халқининг сан'атига ғоят қизиқаётганлигини кўрсатучи яна бир далилдир.

Иринэль Личиу ва Габриэль Попеску суҳбат охирида Ўзбекистон пойтахтида ўзларига кўрсатилган қизғин ва дўстона меҳмондўстлик учун миннатдорчилик билдирдилар.

Румин артистлари гастроль бериш учун Ленинградга жўнаб кетдилар. (ЎзТАГ).

Ҳиндистон мансабдор кишилари ва мутахассислари делегациясининг Совет Иттифоқида бўлиши тўғрисида

Ҳиндистон мансабдор кишилари ва мутахассислари делегацияси Совет Иттифоқидаги корхоналар, илмий-текшириш муассасалари ва ўқув юртлари блан танишиш учун июнь ойининг бошларида Москвага келган эди. Бундан мақсад — ҳиндистонли мутахассисларнинг ана шу корхона ва муассасалар ҳамда ўқув юртларида малакаларини ошириш ҳамда ишлаб чиқариш практикасини ўтиш имконига эга бўлиш эди. Бу тадбир оз тараққий этган мамлакатларга Бирлашган Миллатлар Ташкилоти орқали техника ёрдами кўрсатиш программаси доирасида амалга оширилмоқда. Ана шундай техника ёрдами кўрсатишда СССР, Украина ССР ва Белоруссия ССР қатнашмоқда.

Делегацияга Ҳиндистон ирригация ва энергетика масалалари блан шуғулланучи комитетнинг раиси Канвар Сен бошчилик қилади. Делегация составида Табиий ресурслар ва илмий тадқиқотлар министрлиги Кончилик Бошқармасининг директори Васант Рао Кхедкер, Граждан авиацияси департаменти Бош директорининг ўринбосари Кшетра Монан Раха, ўрмонлар Бош инспектори Кондраминикам Ранганатан, Топография бошқармаси бошлиғининг ўринбосари ва математика бўйича маслаҳатчи Авалюр Раманатан, ирригация ва энергетика масалалари блан шуғулланучи комитетнинг а'зоси Ҳаёт Муҳаммад, Ҳиндистон Ҳукуматининг ўсимликларни ҳимоя қилиш бўйича маслаҳатчиси Кришна Лал, Граждан авиацияси департаментининг инспектори Варма Рави, Уттар Прадеш штати ирригация департаментининг бош инженери Акхил Митра, Меҳнат министрлигига қарашли шахталар бош инженерининг ўринбосари Гурбачан Жабби, профессор Субрахманиам Калахасти, «Тунгабхадра» тўғонининг бош инженери Шрирангачари Гоматам, «Синдри фертилайзерс энд кемикалс лимитед» фирмасининг бош технологи Кшитиш Чакраворти бор. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти техника ёрдами кўрсатиш ма'муриятининг Осиё ва Узоқ Шарқ мамлакатлари Секторининг Бошлиғи Элеонора Хиндер хоним делегация блан бирга келди.

Делегация Москвага келганидан кейин СССР Олий та'лим министри В. П. Елютин ва илмий-техника ҳамкорлиги ишлари бошқармасининг бошлиғи А. Н. Лавришчев томонидан қабул қилинди.

Делегация а'золари ўз ихтисослари бўйича группаларга бўлиниб, Москвада Давлат проект институтлари — «Гидроэнерготопроект», «Теплоэлектропроект», «Гидростальпроект»да, кўмир чиқариш машиналарини проектлаш давлат институтида, геодезия ва картография марказий илмий-текшириш институтида, олтин илмий-текшириш геологоразведка институтида, Тимирязев номли Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик академиясида, Бутуниттифоқ кўмир илмий-текшириш институтида, Москвадаги Сталин номли кончилик институтида, ўғитлар ва инсектофунгисидлар илмий-текшириш институтида, Сталиногорскдаги азот-тук заводида, Воскресенский химия комбинатида ва бошқа илмий-текшириш муассасалари, институтлар ҳамда корхоналарда бўлдилар.

5 июньда делегация Москва номли каналда саёҳат қилиб, гидротехника иншоотлари ва ускуналари блан танишдилар.

Ҳиндистонли меҳмонлар совет мутахассислари блан қилган суҳбатларида электростанциялар ва гидротехника иншоотларини проектлаш, машиналарнинг конструкциясини тузиш ва саноат ҳамда қишлоқ хўжалиги учун кадрлар тайёрлаш масалалари блан қизиқдилар.

10 июньда делегация Ленинград шаҳрига жўнаб кетди. Делегация бу шаҳарда ўзларини қизиқтирган масалалар блан танишиб чиқишни давом этдиради.

Редактор ўринбосари
М. ҚОРИЕВ.

Ҳинд кинофильмлари фестивали

Тошкент шаҳридаги «Ватан», «Комсомол 30 йиллиги», «Ёш гвардия», «Искра» Навоий номли, Собир Раҳимов номли ва бошқа кинотеатрларда ҳинд кинофильмлари фестивали ўтказилади. Пойтахт томошабинлари ҳинд кино сан'атининг «Дайди», «Икки бигха ер», «Ганга», «Байжу Бавра» ва «Довул» сингари ажойиб фильмларини яна кўрадилар. Шунингдек, кинофестиваль кунлари СССР ва Ҳиндистон киносан'ати арбоблари ҳамкорлигида суратга олинган «Ҳиндистонли меҳмонлар» деган ҳужжатли картина ҳам кўрсатилади.

Ҳинд кинофильмлари фестивали 13 июньдан 16 июньгача давом этади.

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 12/VI да **Гамлет**, 13/VI да **Шамсиқамар.**

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 12/VI да кундуз **Оққуш кўли**, кечқурун **Травиата**, 13/VI да **Лайли ва Мажнун.** СССР халқ артисти **Ҳалима Носирова** қатнашади. Дирижёр — Ўзбекистон ССР халқ артисти, Сталин мукофоти лауреати **Толибжон Содиқов.** Спектакль кеч соат 8 яримда бошланади. Билетлар сотилмоқда.

«РОДИНА», қишки НАВОИЙ номли (кеч соат 10 гача), «ЁШ ГВАРДИЯ» (кундуз соат 12 дан кеч 10 гача) — янги болгар бадиий фильми **Сентябрь қаҳрамонлари.**

«ЎЗБЕКИСТОН» — кеч соат 8 дан **Антуан ва Антуанетта.**

«ИСКРА» (кеч соат 9 гача), «ЎЗБЕКИСТОН» (кеч соат 8 гача), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ — янги сатирик фильмлар тўплами **Ўтмиш доғлари.**

НАВОИЙ номли (қишки) — кеч соат 10 да **Кубань казаклари.**

«ЁШ ГВАРДИЯ» — кеч соат 10 да **Катта оила.**

«РОДИНА» — кеч соат 10 да **Кема командири.**

«ИСКРА» (қишки) — кеч соат 9 дан **Алданган умидлар.**

НАВОИЙ номли (ёзги), «ИСКРА» (ёзги) — **Антуан ва Антуанетта.**

КИРОВ номли, «УДАРНИК» — **Ўтмиш доғлари.**

«ХИВА», «ВАТАН» — **Сентябрь қаҳрамонлари.**

ПУШКИН НОМЛИ ПАРКДА
12 июньда
Ўзбекистон ССР халқ артисти
СУЛТОНПОШША РАҲИМОВА КОНЦЕРТИ
Ўзбек давлат эстрадасининг артистлари қатнашади.

Қизилсув кўча, 22-нчи уйда турувчи **Абдуҳамид Расулевнинг** Днепровская кўча, 2-нчи уйда турувчи Саври Аҳмаджоновадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Куйбишев район, 5-нчи участка халқ судида кўрилади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси № 34 РЕДАКЦИЯ БУЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор—36334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136. Пропаганда бўлими — 136. Совет қурилиши бўлими — 135. Маданият бўлими — 132. Адабиёт ва сан'ат бўлими — 39040, Қишлоқ хўжалик бўлими — 135, Саноат ва транспорт бўлими —132, Хатлар бўлими — 132, Секретариат — 34048, Э'лонлар бўлими—38142.

Р. 04873. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр № — А 1454.